

vagy göesei (zalamegyei) 1200 □ öles rosz földdel, ne egyformán két garast, hanem azon arányban, mint a milly hasznót ad, fizessen; és ezek szerint kivételként országgyűlés által a törvényhatóságokra, a hazai investitókra szolgálendő pénzmennyiség; a törvényhatóságok által pedig az illető egyénekre és helyekre: nem marad hátra más, mint a pontos beszéd, és hű kezelést iránt is ezélszerűen gondoskodni, és a pénzt hasznos czélokra fordítani.

Igaz, hogy a jobbágyföld kihagyásával a 4000 's több □ mértföldnyi ország területében találtató 64,000,000 hold után 2 garasával 6,400,000 fnál, egy évi investitóra kevesebb kerülne; de miután a tisztelt gróf ur a már adóval terhelt jobbágytelkeket különben is csak 1, 2 krral véli számítandóknak, a hiányt inkább Dessewffy Emil gróf ur szerint az indirect — nem megvetendő — adó kulforrásaiból kellene szaporítani.

A „két-garas“os telekdij tehát meggyőződés szerint azon mód, melly minden alkotmányos állásunk veszélyeztetése nélkül, leginkább elfogadható, és a mellyet elfogadnunk kell: mert különben, Széchenyi István gróf urnak szavaival élve, ha saját haszna végett előlegezni még ezután sem akar, és magán segíteni a magyar, úgy nem érdemel nemzetek közti állást.

Hertelendy Károly.

Fővárosi hírek és események.

Pest, jan. 27én. Mult szerdán f. hó 24én ment véghez a pesti tövénytanulók érdekes és fényes táncmulatása, melly ha a mult éveket díszre, felül nem multa is, azok sorában mégis méltó helyet foglal. A mulatozás szinte virradatig tartott, 's a társalgási élénkségnek minden kelimeivel birt. A házi asszony szerepét gróf Zichy Lászlóné sziveskedett elfogadni. Megemlítendő, hogy az idei jogászból külső apróságait, minők: meghívójegy, táncrend 'sat. kiválólag egyszerűség bélyegezte. — Még egy más társaság is alakult, melly nem csekélyebb érdekű mulatást rendezend február 7kén „Honfiba“ cím alatt; és csak a kisebb redout-teremben fog ugyan tartatni, de csinra 's díszre, mint hallik, alig engedend a már híressé vált pesti jogászból.

Nifont de Barke már hatodik műkiállítását mutogatja, mellyben különösen feltűnő az ő világ „hét esudája“ nevet viselő képgyűjtemény. Megemlítendő, hogy a képek üvegei felett már magyar czimek is olvashatók.

A „Megyeri-émlék“ felállítására 24 tagból álló választmány nevezetett a derék Fényes Elek elnöklete alatt, mely a művészek állítandó emléké iránt határozand.

Megjelent a Frankenburgtól szerkesztett 's Heckenastól kiadott „Magyar Életképek“ második kötetének hatodik füzeté, melly a „Magyar életképek“ vállalata berekesztetik, helyébe lépve az „Életképek“ című új havi folyóirat, mellyet olvasóinknak már bemutatánk. Ezen hatodik füzet tartalmát három prozai dolgozat teszi: Veteráni, történelmi beszély, Remellaytól; A nyárspolgár, vázlat az életből, Nagy Ignácztól, 's Vendégszeretet, családrajz, Haraszthy Samultól.

Legközelebb megjelent Kilian György költségen 's kereskedésében „Kisfaludy Károly minden munkái“nak 5dik kötete. A Kisfaludy-társaság megbízásából szerkesztő Schedel Ferencz. Negyedik kiadás. Tartalma a jelen kötetnek, melly el van látva a korán elhunyt költőnek léti szülőházát ábrázoló rézmetszvényvel, a köv. elbeszélések; 1) Barátság és szerelem. 2) A vérpohár. 3) Tollagi Jónás viszontagságai. 4) Tollagi Pesten. 5) Tollagi mint házas. 6) Viszontlátás. 7) Sulyosdi Simon. 8) Mit csinál a gólya? 9) Tihamér. 10) Sok baj semmiért. 11) A fehér köpönyeg. 12) Bajjal ment, vígan jött. — Továbbá megjelent Hartleben Konr. Adolfnál a Kisfaludy-társaság által megindított „Külföldi Regénytár“ XXI. köteté; tartalmazza a „Sziget rózsája“ című regény 2d. részét Fligare-Carlén Emilától. — Panaszkodni, úgy hiszszük, most már nem lehet, hogy a nőnem számára nincs magyar olvasmány, csak akarjon olvasni.

Dicséretes vállalkozásu Wagner József műarusnál legújában megjelentek Zsedényi Eduard, b. Vay Miklós, és Teleki László arcképek Eybl művészi körjárárt nyomatva. E képek mindegyike olly élethű, 's egyszerűsind olly tiszta dolgozatu, hogy rajz tekintetében nemcsak méltóképen csatlakoznak az előbbiekhöz, sőt tán fokozatos haladást is tanusítanak, ha Eybl már azokban nem bizonyította volna be eléggé mesteri ügyességét.

Láttuk ezenfelül nngu Pyrker Patriarka-érsek jól talált arcképeinek próbanyomatát is, melly valóban a legkövetelőbb várakozásokat is kielégíti. Ennek azon kettős érdeke van, hogy nemcsak hazánkban mint főpap és hazafiai jöltvő és művészbárát, hanem Németföldön is mint köz-tisztletben álló költő képmása egyiránt ohajtott kedves tárgyul jelenend meg.

Nemzeti muzeumunk pompás alkata városunk egyik fődíszét mutatkozik, mióta homlokzatáról leszedettek a gerendázatok; nyolez nagyszerű oszlópa meglepő tekintetet kölesönöz az épületnek, noha a roppant négyszög tizenkét ölnyi magas falainak inkább csak közönséges lakházra illő ablakai nincsenek igen összhangzásban az épülettel. Valóban kár, hogy illy középületek külsejében nem akarunk nagyszerű párisi, müncheni, vagy más hasonló mintákat követni. Egyébiránt e nemzeti épületek betű elrendezése igen ezélszerűnek mondatik, min

annál inkább örvendhet minden lelkes honfi, minthogy ezen falak zárandják el legjeles tudományos nemzeti kincseinket.

Nagy meglepetéssel, sőt mondhatjuk, megütözéssel olvastuk a „Honderú“ legújabb nyilatkozatát Kliegl gépei tárgyában. Megvalljuk, mi illy egyoldalú, és szeretetlen nyilatkozatot magyar laptól nem vártunk, kivált ollyantól nem, mellynek igazgatója legalább mondja, hogy mindennemű magyar érdeket akar képviselni a salonokban. Azért, hogy a Kliegl gépei javára adott pozsonyi szimmutványt keveset jövedelmezett, sőt azért is, hogy némely dolgok egyáltalában nem tudunk pántoltatásra szert tenni, azt mondani, hogy ez „éretlen eszme“, ezt mondani épen olly éretlennek látszik, mintha valaki azon tavali fejtegetést, melly szerint a „Honderú“ cím csak épen annyit tenne, mint Budapest, valami igen „érett“-nek hitte volna. A gőzhajózási eszme is éretlennek látszott annak idejében, 's pedig ugyancsak derekasan megért. Azon észrevétel, hogy ezen találmány másutt már létezik, megengedjen, semmit sem bizonyít, — mert meg kellett volna emlékeznie ama sorok írójának, hogy Kliegl derék hazánkfa agyában a találmány már ezelőtt 9 évvel fogszított meg, hogy illy külföldi találmány hira csak akkor kezdett szállongni, midőn Kliegl mintái már seregesen látogaták külföldiek is, 's így, ha másokban nem ő ébreszté is az eszmét, annyi legalább kétségtelen, hogy ő sem vette azt másoktól, 's így e találmány hazánkban minden esetre eredeti sajátja, mellyre talán kissé büszkék is lehetünk. Hogy ama külföldi gépek nem felelnek meg a várakozásnak, ez ismét semmit sem bizonyít Kliegl ellen; mi is olvastuk ama külföldi gépek leírását, Klieglét pedig láttuk, 's így bizvást mondhatjuk, hogy ez sokkal de sokkal tökéletes, mint azoknak leírása gyanítatja. Hogy a könnynyomatók nem pártolják az eszmét, az ismét semmitsem bizonyít, mert ezen emberek csak a kész hasznót szeretik, mit igen szép adatakkal lehetne bizonyítgatni. Azáltal állni elő, hogy ezen találmány helyett hasznosabbra fordítható volna Kliegl idejét, ismét szeretetlenség és épen nem hazafiai nyilatkozat; mert ki honában a találmányozás lehetőségét hazafiuilag akarja elősegíteni, annak bármi találmányt — ha nem igerne is mindjárt óriási hasznót, becsületesen pártolni kell, csupa morális érdekből is, hogy a találmány emelnekedik buzdítás nyujtassék. Például, Kliegl épen ezt tüzte ki magának próbaköül, 's ha lelkesebben gyámolítatva eddig már létesíthette volna gépeit tökéletesen — pedig ha pénze volt volna, mint ama külföldieknek, gépei előbb is elkészültek volna, mint bármelyik ama külföldiek közül — bizonyosan már másra is fordította volna erejét, mit nemcsak mindenki bámult, de mit még a Honderú is megtapsolt volna. Egyébiránt az egyetemes magyar lapirodalomban, ha ki nem pártolta is, de még senkise tamáda meg egyenesen ez ügyet, csak épen ön Honderú, 's pedig színházi közönség részvétlenségére építvén okoskodását. Ugy hiszszük, ha valaki, úgy néhai gróf Dessewffy Aurel tudta felfogni, mi érett, 's mi éretlen, — pedig ő volt első ki a Századunk 1840ik 10ik számában megjelent felszólító czikk következtében lelkesen agítált az ügy mellett. Maga Kossuth Lajos ur is kétkedett, mig nem látta a dolgot, de miután látta, hogy érdemesnek tartá azt buzditó szóra, tanusítja e tárgyban tavál megjelent czikke. Szóval, minden színű lap ajánlá legalább az ügyet, ha nem agítált is, 's hogy most, most épen emelkedik roszaló szózat, ezt csak csudálni lehet.

Ő cs. ap k. fősége Vrachan József Iudregi, Clemens József petri plebánosokat, és Ledinszky Istvánt, a szent hit-tudomány tanárát, a zárábi székes káptalan kanooniká; Bovan Kovács József plebánát pedig az eperjesi görög-catholikus káptalan tszbeli kanooniká méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni. Továbbá ő cs. ap. k. fősége a fumei kir. kormányzékéül ürességben volt ilnői állomásra gróf Forgách Antal ugyanottani tszbeli ilnőköt méltóztatott kegyelmesen elléptetni.

A n. m. s. u. m. k. ud. Kamra Richter György aranyidkai első ellenőrt a maluzsina-i rézkereskedési ellenőrségre, Szeitz Antal pénzverő főtisztviselői gyakoronokot a nagybányai főtiszt és pénztárellenőrségre, Kunz Sándor bányászgyakoronokot végre a nagybányai bányakerületben az alsó fernezei olvasztóházánál ellenőrségre alkalmazta.

Iskolaügy. A pesti kir. gymnasiumban, az első félelv nyilvános kísérletek — bevégezvén előbb a primáserkei megbizottság előtt vallástánból, minden osztályban, a kísérletet — február 9dikén kezdetnek meg, mellyeknek végét martius 1 és 2kán tartandó szavalások, felsőbb rendelet mellett elválasztva a szokott kísérletektől, fogják koronázni. Mellyekre minden kebelbeli gyermekbarát, kit akármiféle viszonyok tekintetéből érdekel az ifjúságnak, a rendszeres tanulmányok- és egyéb gyakorlatokbani haladása, ezennel egész tisztetével 's szivesen meghívatik.

Országgyűlési tudósítások.

Pozsony, januar 20. CXLIId. kerületi ülés. Tárgy. A követ választásokkori kihágásokbani bíróság, és a fősöpáni 's más elnökségi kihágások korlátozása iránti p. t. i. indítvány feletti tanácskozás.)

Mielőtt a mai tanácskozás megkezdett, jelenté az elnökség, hogy megbízatása szerint az országgyűlési szállá-

sok tárgyában személynők ő excejával értekezett, ki is azt méltóztatott igereni, miszerint nádor ő fenségét megkérde: minő állapotban van már az e tárgyban kiküldött országos választmány dolga. — Ezután a tegnapi ülésben megszakadt követválasztásokkori kihágásokbani itélő bíróság feletti tanácskozás folytatott. Egy megyei követ az e tárgyban határozást jelenleg elhalasztatni 's a küldőknek e tárgyban utasítás-adás végett megírati indítványozá, miszerint e tábla a jelen tárgyat a vesztegetési törvényvel kapcsolatban lenni látja, 's e tekintetben törvényt alkotatni lát szükségesnek; noha ez indítvány ellenzésre nem talált, még is többek kívánsága volt, hogy e tárgy előbb itt megvitattassék, 's aztán irassék meg a küldőknek. Folytatott azért a tanácskozás, 's az egyik fél ezen követ-választásokkori kihágásokbani bíróságot is a kéz alatt levő választmányi munkálatban már megállapított örszékre, a másik fél ellenben a képviselői táblára mint független állásu testületre kívánta bizatni, — 's így e tárgyban igen érdekes vita keletkezett, mellyet itt terjedelmesebben előadni szükségesnek látunk. Az első szónok egy m. követ: Szóló ohajtáná, hogy mind az örszék, mind az eskütszék helyett a megye állandó törvényszéke bíráskodnék: de ha már a többség jónak látta az örszék felállítását, tehát kívánja, hogy a követi választásokat illetőleg is az örszék bírassék. Ugyan is szóló azt tartja, hogy az örszék előtt ismeretes a tárgy, ismeretesek a személyek és körülmények, mint az országgyűlés előtt: de meg ha kicsapongásokban a képviselői tábla lenne a bíró, az ellenkezők a megye kiváltságával; — aztán meg, ki egyszer már megbízó levéllel van ellátva, nem szükség, hogy az azután verificáltassék is. Szóló tszletli, 's engedelmes minden országos főhatalom iránt: de sem a végrehatói sem a törvényhozói hatalomnak nem akar mindenhatóságot tulajdonítani; mert ez könnyen zsarnoksággá válhatnék. Szoktak e tárgyban a külföldre, különösen Angliára hivatkozni: de a külföld viszonyait előbb a mi territorialis viszonyainkkal kell egybevetni, ott a municipiumok nincsenek olly hatással, nem vesznek annyi részt a törvényhozásban; ott a követnek nincsenek utasításai, csak a közvélemény örködik felette; ott a miniszterium a követektől függ, annál fogva ott a miniszterium beleavatkozik a követ-választásokba, 's a választásokra sok pénzt költ; mert érdekeben van e vagy ama követ megválasztása vagy nem választása: de mi, a mi hatásunkkal, ha csak azt a közvélemény nem gyámolítja, az ausztriai miniszteriumban kevés változást okozhatunk. Továbbá nálunk a követekre nézve, mint más országokban, semmi különös intézkedés nincs téve, hanem csak az, melly a kir. meghívó levelekben van. Montesquieu azt mondja, hogy ha valami törvényt meg kell változtatni, reszkető kezekkel kell hozzá nyulni, — legyünk tehát mi is, mond, itt ovatosok. — Ezeknél fogva szóló a megye méltósága és a követ becsülete kockázatátása miatt a szóban forgó indítványt nem pártolhatja, pedig annál inkább nem, mivel a szóban forgó verificatiót úgy is nézhetni, mint kétélű fegyvert, mellyet ellenünk is lehet fordítani. A 2dik szónok egy m. követ: Hogy a verificationalis törvényvel a vesztegetési vizsgálat kapcsolatban áll, 's így a vesztegetési törvény is, azt tagadni nem lehet; de hogy azt tökéletesen kimerítene, nem állithatni. Hogy millyen legyen az eljárás? e tábla mondja-é ki az itéletet? mielőtt e kérdésbe bocsátkoznék szóló, egy más kérdést tesz fel: Kívánják-é a t. RRk, hogy ha a vesztegetés a követre nézve bebizonosul, őrök, mint más tisztviselő, hivatalvesztéssel büntetessék? vagy, hogy ez csak akkor lépjen életbe, mikor a verificationalis törvény egész terjedelmében meghozatik? Igen: de ha utasítással másképp vagyunk ellátva, ha úgy kell maradnunk, mint jelenleg állunk, a verificationalis törvényvel: tehát kívánna szóló, hogy e tárgyat most halasztanók el, 's így írnök meg küldőinknek, mikép azt látta e tábla, hogy e tárgy a vesztegetési törvényvel örszékötletésben van, tehát lassanak el e részben is bennünket utasítással. 3dik szónok egy m. követ: azt hiszi szóló, hogy nem jó, midőn egyik kerék a másik körébe vág, 's tehát ő sem akarja, hogy végrehajtoi hatalommal a törvényhozói összehavartassék, 's hogy ama helyett ez mondja ki az itéletet. Nálunk a municipium mindig fen áll, 's függetlenül működik, nem úgy mint más országokban, mellyekre az ellenvéleményük hivatkoznak. De meg hazánkban a választók más viszonyban is állnak a követekhez, mint más országokban. Itt a municipium egész országgyűlés alatt áll, 's visszahajta a követeket. Ellenzi szóló a verif. — törvényt azért is, — mert így vége hossza nem lenne a petitióknak, sokszor a petitió előbb feljönne az országgyűlésre, mint maga a követ, mert a petitiót aláírás után könnyű eszközölni; de ezen petitiók ellen az országgyűlés folyama alatt ismét más petitiókat adhatnának be, 's ebből örökös bonyolultság következne; azonban az alsó tábla ezen bíráskodás által mintegy a ha-

tóságok felibe emelné magát. Ő tehát röviden azt hiszi, hogy a követválasztásokkor vesztegetések felett is az őr-
szék ítélhet. Végre, elis állottak már a RRk. e tárgynak
ítteni felvételétől, annál fogva vagy másutt vegyék fel,
vagy a p. i. indítványt fogadják el. 4ik szónok egy m.
követ: mi tanácskoztunk egy vétekről hosszasan, a vé-
tek büntetést von maga után; most a logikai következe-
tesség azt kívánja, hogy már a bíróságról értekezzünk. Itt
nem arról van szó, mint K. követe tegnap mondá, hogy
ki vizsgáljon, hanem hogy ki bíraskodjék? Ha mi elfo-
gadjuk a bünt.törv.könyvet, ez minden kir. biztosságot
kizár, 's nem kell vizsgálat, lesz vádló. Ha visszate-
kintünk, mond, az országgyűlés kezdetére, akkor ezen
verificationalis kérdésbe tovább nem bocsátkoztunk, ha-
nem csak azt mondók: ez azért kell, hogy a követi név-
sort elkészítse, hogy egymást felismerjük, 's hogy a gyám-
ság alól magunkat felszabadítsuk. Küldői pedig azért pár-
tolák ezt, hogy magokat az elnökség önkénye ellen véd-
jék; hogy olyan ne történjék többé, mint történt a mult
országgyűlésen P. megye egyik jelenlévő érd. követével.
Mi tehát ovakodtunk mélyebben bemenni a választási tör-
vényekbe. Más országokban szükséges oly állandó törv.
székeket felállítani, melyek az alkotmányt megsértő ki-
hágások felett bíraskodjanak: de ez hazánkban másként
van, 's ha kicsapongás történik a választásokban, azt meg-
ítélni a municipiumok joga. Hogy ezt így értettük, egy
példával igazolja szóló: Horvátországban kicsapongások
történtek a választásokban, 's visszavetették-e a t. RRk.
a követeket? Nem, hanem felirást készítettek, melyben
kéri őfelségét, hogy hívassa ott össze az országgyűlést,
hogy a baj felett magok a municipiumok intézkedhesse-
nek. Ezeknél fogva szóló nem kívánja a verific. törvényt.
B követe azt mondá, hogy ő nem fél a kemény törvények-
től, csak igazságos bíró legyen; 's igaz van. Szóló hall-
gatta az itteni vitaközléseket, miket e napokban tartottak,
's kívánta volna, hogy ne a büntetések meghatározásá-
ban, hanem a bíróság megválasztásában lettek volna a t.
RR. oly szigorúak, 's hogy a bírói önkénynek gát vette-
t volna. Helyesli szóló P. jelenlegi indítványát: de előbb,
azt tartja, meg kell vitatni a tárgyat. Ő nem sürget felette
szavazást, hanem függesztük fel; de bíráljuk meg előbb
jól. Egyébiránt a mi a bíróságot illeti, erről még szól, erről
bizonyosságban kell lenni: de, hogy kicsoda bíróság állítas-
sék fel a megyékben — erre nézve egy indítványt tesz. El-
halasztatván minap az eskütszékek felvétele mostanra, —
most tehát vegyük fel, 's tárgyaljuk. — 5ik szónok egy m.
követ: Ha a p. i. indítványt úgy értik a t. RR., hogy a kö-
vetekre nézve is, ha vesztegetés történt a választásban,
azon büntetést alkalmaztassék, mi a vesztegetőre: ugy ő
e kérdés elhalasztásában örömmel megögyez. Szóló az
okokat, miket itt a követválasztásokkor kicsapongások-
bani bíróságnak a képviselői táblára leendő ruházása mel-
lett el fog mondani, megirta volna küldőinek is. Sz. kö-
vete — ha szóló jól emlékezik reá — ezen kezdte tegnap
czáfolatát, hogy ő ezen verif. törvényt elvileg pártolja
ugyan: de gyakorlatilag kivihetőnek nem látja; már szó-
ló meg nem foghatja, mikép történhessék ez meg, hiszen
ha valami elvileg jó, gyakorlatilag is kell azt alkalmazni,
— különben nekünk a gyakorlatra kellene elvetek keres-
nünk, holott ez sehol sincs így széles e világon. P. követe azt
mondá, hogy a municipiumokat nem kell jogaikban megszorí-
tani: hiszen ezt szóló sem akarja, sőt inkább a municipiumok
jogaiknak a végrehajtó hatalom általi megsértése ellen akar
ez által intézkedni. A polgári társaságban két sarkalatos
törvényes hatalom van: egyik a végrehajtó, másik a törv. hozói;
e kettőből foly ki minden. És ha igaz, hogy e két ha-
talomnak forrása a nemzet, akkor ezt mindkettőt magá-
nak kellene fentartani a nemzetnek: de ezt a gyakorlat
nem teheti, ennek pangás lenne következménye, — en-
nélfogva jónak tartották még a demokraták is egy külön
organumot t. i. a végrehajtó hatalmat felállítani, hogy a
nemzetet a pangástól megóvják. Az lenne tehát itt a kérdés,
hogy midőn ezen vesztegetési törvényt megalkotjuk, a
végrehajtást által akarjuk-e itt is adni a végrehajtó ha-
talomnak. Szóló azt hiszi, hogy csak úgy lesz a nemzet
az önkény ellen biztosítva, ha e hatalmat magának fen-
tartja. G. követe azt mondá, hogy ezt is az őrskékre
kell bízni, mint tettük a tisztviselőkre nézve: de ez
nem áll; mert a tisztviselőknél a baj mulékony, 's csak
egyesekeket érdekel; de a követeknél nem úgy van; — itt
a baj nem mulékony, 's a baj az egész nemzetet érdekli.
Ha itt a végrehajtó hatalom beavatkozik, lehet oly érde-
ke, mely nem egy a nemzetével — ezért itt a végrehaj-
tó hatalmat körünkől kiereszteni nem kell. Azt mondják,
hogy a bíróságban kell garantiát keresni, 's a municipiu-
mokat nem kell veszélyeztetni: itt erről nincs szó, hanem
csak arról, hogy a municipiumok jogaikban fentartassan-
nak. Ezen okoknál fogva pártolja szóló a cs.—i indít-
ványt. 6dik szónok egy felső m. követ: Tisztában kell

lennünk — mond szóló — mielőtt küldőinkhez íránk,
hogy mi iránt akarunk utasítást kérni. Azt mondá szóló
tegnap a cs.—i indítványra, hogy elvileg pártolja: de mi-
után egyes gyakorlatról, ugy mondá, van szó, nem pár-
tolhatja, ezzel mást nem értett, hanem hogy, ha Cs. kö-
vete ezt in principio előadná, mint sérelem-orvosló hata-
ság követe pártolná; de midőn ezen tárgy a szőnyegen
levő kérdéssel kapcsolatban nincs, nem pártolhatja, hogy
az országgyűlés e kérdésbe magát, mint bíró beleavassa, 's
ha bele avatná, a választás jogát korlátozná, a municipiumok
jogait sértené. K. követe azt mondja, hogy itt elv-kér-
désről van a szó. Szóló azt tartja, hogy most az ország-
gyűlésen más kérdésről szólni nem lehet, hanem csak
arról, vajjon a választásban oly eljárás formák
történtek-e, melyeket magok a municipiumok nem orvo-
solhatnak? — oly törvénytelen helyzetben vannak-e, hogy
határozólag nem nyilatkozhatnak? de itt oly helyzetről
szó sincs. Áll szólónak második oka is, mely ezekből
foly, hogy ezen törvény által a választási jog sértetnék;
mert ez által a municipiumok önállásu bíraskodási joga
sérelemt szenvedne. De továbbá ez által e tábla függet-
lenségét, 's a képviselői rendszernek még eszméjét is
megfojtánók, ha erről kérnénk utasítást. Azt mondja
tehát szóló, hogy itt az a kérdés: alkossunk-e olyan
törvényt, mely által egy vagy más követet innen kizak-
lathassunk. Ha a t. RRk a cs.—i indítványt elfogadják, az
által tág mezőt nyitnak a szenvedélynek, 's egy bátor, e-
szes, factiosus kisebbségnek rendelék alá e tábla hatósá-
gát. E terem akkor a legélénkebb pártok vitáinak szinhe-
lyévé változtatik, mert minthogy itt pártok léteznek, az
egyik fél, a másik fél tagjait innen kiszorítani igye-
keznék. De irigység is férkezne be e tábla tagjai közzé,
mert a középszerű tagok a jelesb talentumu tagok kizá-
rására összeesküdnének. Nem kívánja tehát szóló, hogy
e tábla itt az országgyűlési tagok erkölcsisége felett ítél-
jen, az ostracismust, mely bekövetkeznék, nem pártol-
ja. Megsemmisítene továbbá e törvény a választások ered-
ményét, mely a közvélemény által nyilatkozik. A ható-
ságokat e törvény következtében arra lehetne kényszerí-
teni, hogy ide oly követet küldjenek, ki az ezen táblá-
nál levő többséggel egy értelemben legyen, — mi sza-
poritaná a municipiumok és a képviselői tábla közti surló-
dásokat. Azt mondá még tegnap szóló, hogy egy nem
coordinált testületre, milyen az országgyűlés, ezen bírósá-
got nem bízhatja. Igen; mert mi, míg utasítást nem ka-
punk, valamely tárgy felett most nem tanácskozhatunk,
ő pedig nem kívánja, hogy ha a választások érdemébe
bocsátkozni kellene, utasítást kérjünk reá, 's harsány-
hangu 's erősmarku kortesek itéljenek felette, hogy jól
választott-e Sz.—es vagy B.—od. — De végre ezen
táblának a felső táblához viszonya sem engedi ezt;
mert nem kívánja szóló a választás érvényessége feletti
ítéletét a felső táblára bízni. Ismétli tehát szóló, hogy
ő más kérdés felett, mint a melyet feállított, küldőtől
utasítást nem fog kérni. 7dik szónok egy m. követ: Sz.
követe azt mondá, hogy a követek függetlenek, 's egyik
a másik felett nem ítélhet. Errenézve hivatkozik szóló An-
glia példájára, hol midőn a szerencsétlen Károly a par-
liament elibe állított, hogy a feltett kérdésekre felel-
jen, ő azt mondá, hogy azt nem teszi; mert annak
tagjai az ő alattvalói 's egyenesen alatta állanak; erre azt vá-
laszoló: igen egyenkint, de nem összesen. Így szóló is
egyik követársát sem ismeri felette állónak, de az ösz-
szes táblának ő is alatta van. Akármint mondott is E.
követekint azon író, kire hivatkozott, csakugyan kell e
tárgyban törvényt; mert nem lehet ezen bíraskodást to-
vább a végrehajtó-hatalom kezében hagyni. Most még
panasz előtt is lemegy a parancs a megyékbe, hogy
újra válaszszanak, és nincs ez a hatalom már a me-
gyék kezeiben. — Azt mondá S. követe, csak a bíróság
legyen jó, nem lesz baj, csak legyen eskütszék. Igen,
de már maga kimondá, hogy nem lesz az. Kérdi szóló,
hogy ha a többség választotta a követet, meg fogja-e azon
többség engedni, hogy vizsgálatot rendeljenek ellene?
Egyébiránt szóló elfogadja a p. i. indítványt, de kívánja,
írjuk meg a küldőknek, miszerint e tábla nem kívánja ma-
gát — mint némelyek állítják, — a megyék utasítása alól
kivonni. Azonban — mond szóló — nem is új ez eszme,
hogy a képviselői tábla bíraskodjék; mert már a bünt.törv.-
könyvben meg van állapítva, hogy ha az egész megye hi-
bás, az országgyűlés legyen a bíró. 8dik szónok, az
indítványt tevő követ: miután a t. RRk a vesztegetés ellen
büntetéseket rendeltek, még pedig nem a legyengébbeket,
a bíraskodást okvetlen el kell dönten. Szóló előadá teg-
nap, hogy az ovó-rendszer szabályok elhatározását bizná az
őrskékre, hogy mely tettek vonnak büntetéseket magokra,
annak megítélését magokra a bíróságokra, melyekről hi-
szí szóló, hogy az eskütszékek lesznek; mert nem gon-
dolhatja szóló, hogy a megyei kicsapongásokban i télet

appellatába télessék fel a kir. táblára, — ez a szabadságot
veszélyeztetné. Fenmarad most a kérdés, hogy a követ-
választási kicsapongásokban ki lesz a bíró? Ő tehát er-
ről szól, nehogy azok, miket Sz. Gy. és E. követei mon-
dottak, czáfolatlanul adassanak át a nyilvánosságnak. Ed-
dig a megvesztegetésre büntetés szabva nem volt, 's most
határozatott a megvesztegetettre nézve: a) az elvett ado-
mánynak kétszeres visszaadása; b) fogság; c) a válas-
ztási jog elvesztése. A vesztegetőre nézve pedig: a) hogy
elveszítse a vesztegetés következtében nyert hivatalát; b)
hogy duplázza a megvesztegetettre határozott pénzbeli
büntetést. Így tehát az eddigi állapot lényegesen változott.
Eddig, ha valaki vesztegetés által lett tisztviselővé, pél-
dálul szolgabíróvá, még a kormány sem büntethette: de
most a dolog már megváltozván, a büntetést mindenesetre
valakinek alkalmazni kell. Ha már eddigis a végrehajtó-
hatalom tulterjeszkedve a maga körén — nem lévén tör-
vény — jónak látta beavatkozni a választásokba még oly
megyében is, mely törvényesen választotta követét: most,
ha a t. RR. nem intézkednek a felett, hogy, ha a követ
maga vesztegetett, ki legyen a bíró? a végrehajtóhatalom a
törvény felett örökös színe alatt, még inkább beavat-
koznék, 's az oly követ feljövételét, ki nem az ő érdeké-
ben működendik, vesztegetés ürügye alatt akadályoztatná.
És így Sz. követének azon állítását, hogy a szóló indít-
ványa a vesztegetési törvényvel összekötötésben nincs,
ugy hiszi, az eddig mondottak elég világosan megczáfolják.
Attér most már szóló annak megmutatására, hogy e tárgy-
ban más bíró, mint a képviselői tábla, nem lehet. A fo-
galmak különbözők lehetnek; — szólónak az a fogalma,
hogy a nemzetnek boldogságára legnagyobb befolyással
van a képviselői állás, a nemzetnek tehát öröködni kell, hogy
ez minden pártoskodástól ment legyen. Ugy veszi szóló a
dolgot, mint áll. Az emberi gyarlóság ösztönzi az embe-
reket, hogy követi állásra iparkodjanak, 's így a megvesz-
tegetésbe beleessenek. Felveszi tehát szóló az esetet, hogy
valamely gazdag egyén megnyeri a nemesség többségét,
's így ha megmutatná is, hogy ő vesztegetett, a nagy
többség, mely mellette van, őt nem kárhoztatná. Ezen elv-
ből indul ki szóló, 's indul ki Anglia is, midőn azt rendel-
te, hogy a képviselői tábla ítéljen e tárgyban. Van, igaz, külön-
ség a választók közt ott és itt. Amott a választói testület
a választás után eloszlik, de itt nem. Ha valaki azt hoz-
ta volna indítványba, hogy a visszahívási jog megszü-
ntessék, akkor igazuk volna Sz. P. E. és G. megyék kö-
veteinek: de szóló ezt nem kívánja. Ha a követválasztá-
soknál valaki maga részére veszteget, nekünk, ennek
megítélését bíróra bízni nem lehet, ezt politicus tes-
tületre kell bízni. Anglia, hol a jury legszebb virágja-
ban diszlik, nem bízta ezt juryre, hanem a képviselői táb-
lára. Vizsgáljuk, mi oknál fogva? Kétségen kívül azért,
mert a szabadság hazája felfogta azon eszmét, hogy ezen
kérdés eldöntése nem bízható oly egyénekre, kik a po-
liticus pártok befolyásánál fogva alatta állanak ezen kér-
désnek — bízta tehát egy felsőbb, 's a mennyire lehet,
legtökéletesebb bíróságra, a képviselői táblára. Már —
mond szóló — e nemzet sem tehet mást, hanem, hogy,
a mely követ ellen panasz tétetik, hogy vesztegetett, e
tábla hozzon ellene ítéletet. Igyekszik továbbá — mond
szóló — tisztá világosságba helyzetni, hogy ez nem is-
sérti a megyék autonómiáját, hanem inkább tisztán fen-
tartja. Ő a megyék autonómiáját ugy képzeli, hogy a me-
gyék szabadon választhatnak magoknak követet, — 's
a nemzet ezen jogot minden felsőbb befolyás ellenére is
eddig megőtta, hogy követeit minden kijelölés nélkül vá-
laszthatja, 's ez mutatja, hogy ezt a nemzet legnagyobb
kincsnek tartja. Továbbá, hogy fentartották magoknak azon
jogot, miszerint ha bizodalomuk a választott iránt megszűnt,
azt visszahívassék. Ezzel már nem bir Anglia, sem Fran-
ciaország. Szóló most nem bocsátkozik azon kérdésbe,
hogy ha más garancia ajánlatnék, ezen visszahívási jognak
megkelljen-e maradni; mert a jelenlegi állásban ennek
meg kell lenni. Ha a követ büntetetté követ el, nem kö-
vetkezik, hogy, ha érette megbüntettetik, a megye auto-
nómiája általa megsértetnék. Szükséges a rend kedvéért
a felügyelés, hogy ha valahol követ miatt rendtelenség tör-
ténik, tartozik a kormány felügyelni, kötelességében áll
a végrehajtó hatalomnak felügyelni, ne hogy a foganatba
vétel pártoskodásra adjon alkalmat, 's a municipiu-
mok jogait elölje. Itt szükséges a képviselői táblát ellen-
örkődő bírósággal felállítani. Ezeket szóló azért adá elő
ily hosszasan, mert nekünk, ugymond, szabad irodalmunk
nincs, nem szabad e tárgyról írni; mert továbbá né-
mely megyék követei e tárgyra nézve — szóló nézetei
szerint — ferde fogalmakat adtak elő. Sz. követe azt
mondá, hogy ezen indítványt nem látja a vesztegetési tör-
vényvel összekötötésben, hogy nem akarja ezen bírósá-
got az országgyűlésnek adni, míg az nem rendeztetik.
Azt mondá továbbá, hogy tekintetbe kell venni a viszo-

nyokat a felső és alsó tábla közt: de hiszen szóló ezen bíróságot egyedül az alsó táblára kívánta bízni. Másik ellenvetése ebből folyik, hogy a szavazatok elrendezve nincsenek: hiszen szavazás által eddig is csak kitüntünk minden kérdésből vergődni, még inkább ki fogunk pedig, ha a kir. városok is a szavazatot megkapják. Felhozta még az irigységet is: de igen szomorú dolognak tartja szóló, ha azt hiszi Sz. követe, hogy a megyék választottjai közé illy alacsony indulat férkezhetnék, akkor nem volnánk méltók a szabadságra, — visszautasítja tehát szóló ezen ellenvetést; mert tudja ugyan, hogy ember nincs gyengeség nélkül, de hiszi, hogy a nemzet, midőn választott, tekintetbe vette, hogy illy gyöngédtelen követet ne válaszson; mert ha ez történnék, akkor vége lenne hazánknak. Azt mondá végre Sz. követe, hogy e tárgyban nem is intézkedhetnék a képviselői tábla, míg utasítást nem kapna. Hát hova viszszük végre ezen táblát? hogy még közbejövő kérdésekben sem vehetnének részt határozott utasítás nélkül? Szóló tiszteli ugyan a megyei utasításokat, 's hiszi, hogy tökéletesen joguk van ezeket adni a megyéknek: de hogy a követ a legkisebb részletekig utasítással legyen ellátva, 's anélkül a tanácsadása ne szólhasson — ezt nem tehetik. Próbálta ugyanezt egy megye a mult országgyűlésen tenni; próbálta most is kettő, körlevelei által felszólítván erre a többi megyét: de a többség nem pártolta. Azt kérdi szóló, hogy midőn az országgyűlés kezdetén a jegyzőket és naplóbírákat választotta, 's minden utasítás nélkül választhatta, nem választhatná-e meg utasítás nélkül ezen verificationalis bírákat is? — Ha most bővebben kifejtett indítványa el nem fogadták, pártolja P. előre látással tett indítványát, hogy a küldöknök megirassék, miszerint a körülmények változván, újabb rendelkezés szükséges. Végzi szóló az elöadását, miszerint, ne beszéljék némelyek azt, hogy mi ezt a megyék autonómiaja ellen teszszük; mert szóló, ki azt hiszi, hogy hazánk annyi balkörülmények közüi fenállhatását a municipalitásnak köszönheti, annak megmaradását kívánja, 's ezen indítványa is egyedül annak megmaradására és biztosítására czélzó. 9dik szónok egy m. követ: Azt mondá az előtte szóló érd. követ, hogy küldöknök figyelemzetni kell arra, hogy a körülmények változtak, — hogy a megvesztegetésre törvény alkotván, ha a követ a vesztegető, meg kell határozni, ki legyen a bír. Szóló nem látja, hogy a körülmények miben változtak volna; mert hiszen, hogy a vesztegetés ellen törvény alkottassék, arra utasítás volt, de a bíróság iránt is volt rendelkezés. Szóló tehát csak azon körülmény változását látja, hogy egy új indítvány tételét. K. követe azt mondá, alkotmányos országban ezen kérdést nem pártolni lehetetlen. Szóló pedig azt tartja, hogy alkotmányos országban az igazgatás csak akkor lehet üdvös, ha a Montesquieu által felállított három hatalmak egymás körébe nem vágnak. Ha már ez a bíraskodás az országgyűlésre bíztnék, ez nem bíraskodhatnék, vagy legalább az általa kiküldött választmány, mint az ő kifolyása. De hagyjuk, mond, a teoriát, menjünk a gyakorlat mezejére. Ha ez a tárgy az országgyűlésre bíztnék, valamint hajdan nem szült jót az ónodi gyűléstől kezdve, úgy jelenleg sem szűlné. Tekintsük azt, hogy nálunk a pártok oly élénkek. Azon pártszínezet, melly az országgyűlésen többségben van, milly könnyen eszközölhetne petitiókat a kisebbség emberei ellen; mert hiszen petitiókat eszközölni könnyű, — így tehát ezek eltávolíttatának legalább egy kis időre a pályáról, mellyre küldöik bizalma állította őket. Angliában igen természetes, hogy más testületre, mint a képviselői tábla, ezen bíróságot bízni nem lehet: de nem így honunkban, hol a választók testülete élő testület, 's meg nem szűnik munkálkodni, mint Angliában. Az őrszék lehetne tehát itt is bíró, 's ha az nem elégitené ki a kisebbség kívánságát, akkor az folyamodhatnék a végrehajtói hatalomhoz, 's ha az sem elégitené ki, akkor fenmaradna a sérelem utja az országgyűlésen. Ő tehát bírónak az őrszékét kívánja, nem pedig az országgyűlést, mint melly által a municipiumok nullificáltatnának. — 10k. szónok egy m. követ: A mit az előtte szóló B. érd. követe beszéde utólján erősségül felhozott, az nem lesz igen csábító ok; mert hiszen ismeri az ország már, millyen az a gravamenek utja. Minekünk, mond szóló, legfőbb bajunk, hogy kiskoruságban vagyunk, hogy az országgyűlésnek nincs önhatósága. Azt mondá az előtte szóló, hogy ezen bíróságot Angliában lehet a képviselői táblára bízni; már ha ott ez által nem sértetnék a választók jogai, holott azoknak az országgyűlésre befolyásuk nincs, hogyan lehetne nálunk félni, hol a hatóságoknak ezen befolyása megmarad? Azt mondá továbbá, hogy a körülmény nem változott: de szóló azt állítja, hogy hogy lényegesen változott a cs—i indítvány által, mert ez a választmány munkálataiban fel véve nem volt. Ugy látszik, mond szóló, hogy némelyek akkor sürgetik a megyék

autonómiaját, mikor az a kormány érdekével ugyanazonosul. Egyébiránt, mond szóló, a cs—i indítvány épen egyedül annak biztosítására van irányozva, midőn azt minden megyék felügyelése alá bízva; mert kire lehetne ezt jobban bízni? Szóló azt látja, hogy most a megyék egy része a kormány, másik a nemzet befolyása alatt áll. Ugy látszik, hogy az ellenfél szónokai nem a megyék autonómiaját védik; mert azt teszik fel, hogy most egy megyével is nehéz banni, hát majd az egész országgyűléssel? — hiszi szóló, miszerint ezt a megyék által fogják látni. De lássuk, mond, a gyakorlatot. Ki sértette inkább a megyék autonómiaját 1791b. S., és 1839b. P. megyékre nézve? Nincs a megyéknek más biztosságuk, mint a megyéknek többsége, az országgyűlés. A megyék autonómiaja legmélyebb alapjának megerősítésére van irányozva a cs—i indítvány, azért ezt szóló pártolja. Nem képzeli ebben szóló semmi souverénitást; mert egy megye a többi felett nem állhat. Feltűnt előtte, hogy Sz. követe azt mondá, hogy az országgyűlésre bízni azért nem akarja a bíraskodást, mert ez rendezve nincs: de azt kérdi szóló, hát a végrehajtó-hatalom van-e rendezve? Miután — mond szóló — a cs—i indítvány legconstitucionalisabb, fogadják el a t. RRk felkiáltással, vagy legalább ne ellenezzék a p-i indítványt, a szavazást e tárgyban szóló ezen testület — politikai lealacsonyításának tekintend.

Még hárman szólottak a m. követelek közül ezen indítványhoz röviden mindegyik pártolól; az egyik pártolá azért: mert — ugymond — az országgyűlésen önérdék nem arakodik úgy, mint a megyékben, 's tagadja P. követeinek azon állítását, hogy itt pártok léteznének; mert itt, ugymond, csak elv- és véleménykülönbség van, 's ezen testületet egy megye ellenében pártnak nevezni nem lehet. A másik m. követ hasonlóan pártolva, Sz. követeinek az általa feltett, küldöknök megküldendő, kérdésben levő „ürügy“ szavára megjegyzi, hogy ha az érd. követ ért magyarul, 's érti ezen szót, nem épen szép lelkületet tesz fel ezen tábla tagjairól, 's szóló, ha ez így volna, kijelenti, hogy egy óráig sem lenne tagja ezen táblának. Mondá továbbá az említett követnek, hogy mindig emlegeti a municipiumok jogait, mégis egyet mondott, melly alig ha nem sérti ezen jogot, t. i. azt mondá, hogy ezen alsó tábla semmiben sem rendelkezhetik a felső tábla megegyezése nélkül; ha tehát szereti a municipiumokat, illy állításokkal ne álljon elő. — A harmadik m. követ kijelenté, hogy önmeggyőződésénél fogva pártolja a cs—i indítványt, annál fogva, kívánja, hogy most a p-i indítvány fogadtassék el; melly csakugyan köz felkiáltással elfogadtatván, a kérdésben levő cs—i indítvány eldöntése jelenleg elhalasztott. — Ezután a ker. jegyző felolvasta a főispánok korlátozása iránt készült irásban levő p-i törvényjavaslatot. Felolvastatván, ezen törvényjavaslatra egyrésztől az mondatott, hogy ez felesleges, hogy külön rendelkezés a főispánokra nézve szükségtelen; mert a választmány úgy tekintette a főispánt is mint magános tisztviselőt, 's tette pedig ezt azért, nehogy külön rendelkezés által még inkább nehezítse ezen munkát kivitelét, 's ha hivatalával visszaél, elégnek tartá rá a büntető-törv.könyv 161k fejezetének rendelkezését alkalmazni. — Mondák továbbá, hogy szükségtelen ez a törvényjavaslat azért is, mert már ezen munkálataiban a főispánok annyira korlátoztattak, hogy alig követhetnek el rendtelenségeit. Felhozott ellene erősségül az is, hogy az ezen munkálataiban levő többi büntetések, a főispánok rendbontásainak büntetését is magokban foglalják, nem lehet tehát a p-i indítványt azért is pártolni, nehogy az láttassék, mintha a főispán törvényen kívül állana, kire külön törvényt kellene alkotni. Volt ki azért sem pártolá, mert ezáltal a köz-igazgatás 's a főispán tekintélye veszélyeztetnék, 's elégnek tartá e tekintetben a főispánra nézve egy szigorú esküt, — hogy ha esküjét aztán megszegi, hivatalától megfosztassék. Mellette azonban a szóban forgó p-i indítványnak, ellenmondott, hogy hagyjuk a büntető-törv.könyv büntetéseit azon esetekre, mellyekre ott alkalmazva van, 's ne alkalmazzuk a megyei kihágásokra is, — állítsunk megyei rendőrséget. Továbbá, ha a kihágások minden esetre külön törvények alkottattak, alkottassanak akkor a főispánok kihágásaira is. — annyival inkább, mivel nincs eset, hogy a főispán kihágásért eddig megbüntettetett volna: de azért is kell a főispánok rendbontásait büntetni, 's még csirájokban elfojtani, minthogy legtöbb bajnak okai a főispánok kihágásai. Pártoltattott továbbá azért is, mert nem áll azon ellenvetés, hogy a főispán is csak megyei tisztviselő, — ez állana, ha csak azon kötelességei volnának neki, mik egy m. tisztviselőnek, de vannak ám mások is. Mondott, hogy itt nem ok a főispánok tekintélye; mert az olly főispánnak tekintélyére, ki erőszakos, ki a törvényt meg nem tartja, semmit sem adnak. Pártoltattott a főispánok kihágásainak korlátozása azért is; mert minél szigorúbban büntetnek a többi hihágások, annál inkább kell a főispánokat korlátozni, 's itt az ideje a sanctio hozatalának. — Ugy-

is — mondák — legfőbb törvényeinknek az a baja, hogy nincs sanctiója. Kell a főispánokat korlátozni azért is; mert az új főispán midőn kineveztetik, azt hiszi, hogy hivatalába-lépése pillanatán kezdve neki csak jogai vannak: 's ezért első feladata jogai kiszélesítésén iparkodni. — Ez előtt némi orvoslát volt a főispánok kihágásai ellen a kir. biztosság; de ez is már megcsünt. És ha — megjegyztetett — ezen p-i indítvány sanctióba nem megy, akkor kívánni sem lehet, hogy e napokban végzetkekből valami legyen; hogy a kisebb vétkek megbüntettessék, a nagyobb pedig büntetlen maradjon. — Ezután e tárgyban szavazás sürgettetett, 's többen többféle kérdést próbáltak feltenni, nevezetesen egyik: Kell-e a főispánok által elkövetett kihágásokra is szinte mint a többiekre törvényt alkotni? — másik: elfogadtatik-e elvileg a p-i indítvány; 3dik: kell-e külön törvény a főispánokra? Próbált az elnökség is tenni fel kérdést, de a többség egyikben sem nyugodhatván meg, mivel semmikép megegyezni nem tudtak a kérdés feltételében, az elnökség d. u. 1/2re az ülést elosztatta. —

Januar 23kén CXLIIV. kerületi ülés.

(Kezd. d. e. tízedfél órákor — Elnök: Somics (Somogy) Szombathelyi (Békes); ker. jegyző: Vukovics; naplővivő: Zsoldos. — Tárgy: a főispáni kihágások különös büntetéséről szóló p-ti indítvány.)

Azon kérdés: kell-e a főispáni kihágások ellen az előző korlátozás mellett különös büntetésekről gondoskodni? melly a mult ülésben már megoldatásához közel állt; mai napon is megállta a tanácskozás szőnyegét; 's csak az ülés végével történt, 's alább közölt szavazás dönté el az indítvány szellemében. Hol mult ülésen félbeszakadt a tanácskozás, ott fogaték az ma fel a szavazati kérdés tárgyalásán: 's bár a mai vitatkozás általánosán véve a szavazati kérdés körül forgott: némely szónokok áttevék azt a tárgy érdemébe is. A tárgy érdemére nézve az indítvány ellenzői annak megdöntésére felhozák, mikép a főispáni kihágások ellen elég szigorú törvények vannak törvénykönyvünkben, mint Ul. II. d. Végz. 14 cz. 1536: 36. 1548: 69. 'sat., mellyek a főispánokra nézve hivatali visszaélés esetében hivatalvesztést szabnak, 's ellenük olly kemény kifejezéssel élnek, p. o. „insolentia comitum,“ millyeket törvénybe iktatni ma senkisé meg kíván; 's ha csakugyan kell a főispánok ellen törvény: újítassanak meg ezek; mert a főispánoknak inkább hanyagságától tarthatni, mint kötelességök elleni tetleges fellépésöktől. Azon ellenvetés, — hogy ha a választók megvesztegetése ellen különös törvény hozaték, különösen kell rendelkezni a főispáni kihágásokról is, épen nem áll; mert a megvesztegetésről sem régi törvényeink, sem a büntető törvénykönyvi javaslat nem rendelkeztek, 's így szükség kényszeríté a törvényhozást a megvesztegetés elleni rendelkezésre; de a főispáni kihágások ellen vannak elég szigorú törvényeink, mellyeknek — mint mult országgyűlésen a szólásszabadsági sérelemek tárgyalásakor elismerték — az újabb törvények csak erejét gyengíthetnék. A főispáni kihágások ellen hozandó különös törvényben több veszély rejlik a közállományra nézve, mint üdvösség; mert általa azon elv szentesíttetnék, mintha a főispán nem tartoznék azon köztisztviselők közé, kiknek hivatalos visszaéléseiről a bünt.törv.könyv rendelkezik. Ezen szigorú rendelkezés elegendő a főispán hivatalos visszaéléseinek megboszlására, 's ha felesleges ovattossággal jónak látják némelyek hivatkozni a bünt.törv.könyvre, az tökéletesen kielégítő, 's ez esetben a hivatkozásban czélszerűbb a „főispánok, vagy ezeknek helyettesei“ helyett ezen kifejezést használni: „elnökség.“ Egyébiránt ezen hivatkozás is felesleges; mert a főispán vagy mint hivatalnok, vagy mint egyes ember követhet el kihágásokat; az első esetben a büntető az utósóban a tárgyalás alatti törvény fogja őt sújtani. Sokszor mondaték e teremben: nem kell új bünteteket teremteni, 's ime egész törvénykönyv fekszik előttünk olly vétségekről, miket a főispán azon szoros korlátok közt, mellyekbe záratik, el sem követhet, 's miképp olly bírságokkal büntetettik, mik hivatalának jövedelmeit ötszörösen haladják. Ha jogaik elvétetnek a főispánoktól, mire való a szigorú büntetés ellenük? Nem vétkesek azok annyira, mint némelyek állítani szeretik; megsértett hiúság kereste bennök a kihágások forrásait, 's a bünbakot mellyre miudent halmazni lehessen, melly az indítványozó követ elismerése szerint nem is létezik. Mondják, hogy a kormány figyelembe sem veszi a megyéknek főispánai ellen tett felterjesztéseit, holott épen azon megyében, mellynek követe leggyakrabban elhangoztatja ezen állítást, élt hajdan egy kedves alispán, ki később megjéjében főispáni helyettesé 's gróffá lón, de magosabb pólczán elvesztvén a megyei RR bizodalját, ezeknek előterjesztésére más megyébe téteték át. Ezek voltak az indítvány ellenzőinek okai, ha ide számítjuk még egy megyei követnek azon véleményét, miszerint ő sokkal több erkölcsi ségét és érettséget hisz a főispánokban, mintsem azok ki

hágásokra vetemülhetnének. Ezekre az ellenvélemény egyik hatalmas szónoka felel: mikép a régi t. cikkek — 's a bünt.törv.könyvtől vett ok, azért sem áll, mert azoknak rendeletei alkalmazásban messze eltérnek az itteni czéltól. A főispánok magokat felette hiszik a megyei egyetemnek annyira, hogy a nyilvános többség határozatát sem mondják ki, ha azt jogaikba ütközönek tartják. A kormány, pártfogása alá veszi mindenkor az általa kinevezett hivatalnokot, 's a felhozott régi törvények sohasem alkalmaztatván, időelőtt elavultak. Holott minden megyei kihágásnak eredeti forrásai a főispánok voltak, kik kegyenceik kinevezetése által vitték be megyéikbe a zavarokat. Ezen körülmény hívá fel a megyei Rendeket az ellensúlyról gondoskodásra, 's ekép erőnek erő szegülvén ellenébe, előállottak a kicsapongások, melyeknek korlátozásáról rendelkezvén most a törvényhozás, rendelkeznie kell a főispáni kihágásokról szintugy, mint a választók megvesztegetéséről. A körülmények változtával a régi törvényeket újakkal kell fölcserélni, 's ezt tevő a törvényhozás nálunk nem egyszer, épen úgy mint más alkotmányos nemzeteknél. Angolhonban, Franciaországban a minister szolgálja a statusnak, 's mindenütt voltak régi és általános törvények a hivatalos visszaélések ellen; de azért czélszerűnek tartaték a ministeri felelősséget 's büntetéseket új és különös törvénybe is befoglalni. Nálunk a megyei kihágások ellen hozandó törvényből annál kevésbbé lehet kihagyni a főispánokat, mivel ők mint a megyei életnek főtényezői, nevezetes forrását teszik a kihágásoknak. Szóló a megyéje történetéből Verőcze megye követe által felmutatott példára megjegyzé, hogy az érintett főisp. helyettes megyéjének alispánja soha sem vala, és elmozdították kormányzói székéből 9 éves kir. biztos nyomozódás után; elmozdították pedig más megye főispáni hivatalába. Megegyezik-e ez az idézett régi törvényekkel? Ezen néhai főkormányzó magasabb hivatalában megmutatá, hogy a ki egyik megye kormányára alkalmas nem vala, nem alkalmas az más megye kormányására sem, mert főispánisága alatt ama másik megyét is nem csekély zavarba hozá. Ezen példa tehát a régi törvények alkalmazása mellett nem nagy bizonyosságot tesz. Más megyei követ: Ha a tek. RR. tulmentek a választókra nézve a bünt.törv.könyv elvein, szükségesnek tartá a főispánokra nézve hasonlólag rendelkezni, annál inkább, mivel a főispánok a tárgyalás alatti törvényjavaslatnál fogva egészen más helyzetet nyerne, mint miben a büntető törvényjavaslat megállapításakor voltak. A bünt.törv.könyv a hivatalos visszaélések ellen a hivatalvesztési 's más büntetések mellett elrendeli az okozott kár megtérítését is; 's ha a főispán kötelességét választások körül vagy nem teljesítette, vagy azal visszaélt volna, kárpótlásnak hely adhataték; de ezen törvényjavaslat a felhozott esetben elnök-választásra hatalmazza fel a tanácskormányt, 's e szerint kárpótlásnak helye nem lehet, 's a főispán a felhozott visszaélésekért büntetlen maradna, mi ellenkezik a közállomány érdekével. Ezen változtával a helyzeteknek szükség változtatni a büntetéseket is 's a főispánokra nézve módosítani a bünt.törv.könyvnek hivatalos visszaélésekről szóló rendeleteit; hol pedig ezek hiányzanak, szükség pótoltatniok. E mellett ha a választókra nézve széksértés, vérengzés 's al. esetekben hivatkozás történt a büntető törv. könyvre, meg kell annak történi a főispánokra nézve is, különben ha a crim. codex törvény erejére nem emelkednek: csak a széksértés és veréngzésről szóló 's más a választók kihágásai ellen idézett törvényekkel iratának át a bünt.törv.könyvből a megyei kihágásokról szóló törv. javaslatba, 's a hivatalos visszaélésekről szóló törv. cikkek, mely a főisp. ellenében annyira eléggeltek, egészen elmozdítottak. Régi törvényekkel pedig itt beérni épen nem lehet, mivel azok nyomán soha egy főispán sem vala csalva visszaélései miatt. Az indítványozó követ czáfogatván az indítványa ellen felhozott okokat, N. követének azon állítására: — miszerint ha a főispánok mostani állapotban maradnának, szükségesnek látná a főispáni kihágások büntetéseiről különösen rendelkezni, de miután előző rendszabások által kihágások elkövetésére alkalmatlannokká tettek, az indítványozott törvénypótléknak szükség fenn nem forog, — megjegyzé, hogy a főispánokat míg kötelességeik megszabva nincsenek, büntetni kevésbbé lehet, 's büntetésről rendelkezésnek épen ott van helye, hol a kötelességek megszabtatnak. Azon ellenet, hogy a régi törvények ereje az ujak által gyengítették, akkor bizonyíthatna talán valamit, ha rendszeres munkát nem feküdnék a tanácskozás szövegén. Azon megkülönböztetés pedig, hogy a főispán, vagy mint hivatalnok, vagy mint magános ember követ el kihágásokat, törvényben veszedelmes. A megye követének, ki a főispáni visszaélések korlátozására elégnék tartá a megállapítandó főispáni esküt, szóló válaszóla, hogy ezen elv szerint elegendő lenne a választókra nézve is egy esküformulát ké-

szíteni, 's így nem kellene hosszas törvény a megyei kihágásokról. — Egy más megye követe iránt, — ki a megvesztegetés szigorú büntetése ellen szólóval együtt szavazott, 's most ellenzi a főispáni kihágások ellen hozandó törv., csodálatát fejezé ki szóló; 's mivel azt hallá az érd. követről, hogy megyéjében hatalmasan szokott korteskedni, azt kell hinnie, hogy mindig a főispánok mellett korteskedik, mert szigorú törvény lévén hozva a választók kihágásai ellen, a főispánok visszaéléseit büntetni nem akarja. Ezen vélemény pártolására felhozaték meg, hogy ha a főispánok kihágásai ellen különös büntetés nem szabatik, az által elismertetnék, hogy a megyei kicsapongások oka egyedül a rendekben fekszik, 's hogy a főispán a megyének egyeteme felett érinthetetlen magasságban áll. De szükség a főispáni kihágások ellen rendelkezni azért is, mivel az idézett régi törvények végrehajtása a kormányra van bízva, 's ha a jelen törvények nyomán az őrszék íteletét a főispánok ellen végre akarná hajtani, ebben könnyen meggátolhatatnék. Az ajánlott „elnökség“ kifejezés épen nem elegendő az indítványozott törvényjavaslatban, mivel alatta könnyen csak a választott elnökség értethetnék. Tanácskozás folytában több rendbeli szavazati kérdések ajánlottak, 's vettek el; míg az elnökség e kérdést nem tevő fel: „kell-e részletes törvényezik, mely részint hivatkozolag a büntető-törvénykönyvre, részint pótlólag szabja meg a főispáni kihágások büntetését?“ E kérdésnek első részében közmegegyezés pontosult öszve; de második részét sokan ellenzették, 's ezek nem adhatván egyenes feleletet, kívánták a kérdésnek két részét egymástól elválasztani 's különkülön bocsátani szavazat alá. Ezen elválasztásban az ellenvéleményük nagy része azért nem egyezék meg, mivel azt hívé, hogy általa az indítvány sorsa balra fog dönteni. Illy megszakadás léven a kérdés felett: először bocsátaték szavazat alá: össze foglalva tétessék-e fel a fentebbi kérdés, vagy kettő választva? E kérdés feletti szavazat eredménye az lön, hogy 28 megye 20 ellenében elhatározá a fentebbi kérdés két részének egymástól elválasztását. Kevesebbégben maradtak: Nyitra, Zala, Komárom, Hont, Zólyom, Pest, Abauj, Szabolcs, Gömör, Borsod, Heves, Bereg, Ugocea, Bihar, Maramaros, Csongrád, Csanád, Arad, Temes, Torontál. — U. szavazata követeinek egymással ellenkező nyilatkozata miatt elnyészett. — A kettő-választott kérdés első részére szavazni szükség nem vala, mert közfelkiáltás nyilvánítá a RR megegyezését a büntető törvénykönyvre hivatkozás iránt. Második része bocsátaték tehát szavazat alá ezen kérdés mellett: Kivánnak-e a tek. KK és RR pótló törvényt alkotni a főispán hivatalos visszaélései 's ezeknek büntetéseiről? E kérdésre 33 megye 14 ellenében kívánta a pótlólagos rendelkezést. Előle szavaztak ennek: Sáros, Szathmár, Szepes, Torna, Trencsén, Győr, Baranya, Fejér, Esztergom, Mosony, Árva, Túrocz, Posega, Verőcze. — U. szavazata a fentebbi ok miatt ujlag elenyészvén, Abauj nem szavazat. — Az indítványozott törvényjavaslat pontonkénti tárgyalása más napra haladt.

Későbbi napokról szóló országgyűlési tudósítással — a pozsonyi leveleket hozó bécsi posta — hihetőség a rossz utak miatt — rendes időre meg nem érkezhevén, legjobb akaratumk 's igyekezetünk mellett sem szolgálhatunk. Szerk.

Megyel 's más vidéki közlések.

Zala megyében jan. 15kén közgyűlés tartatván, levelezők tudósítása szerint az olly hosszú idő óta nélkülözött béke és engesztelődés egészen visszavarázsolatott. Az öt napra terjedett gyűlés minden szenvedélyesség nélkül folyt, noha olly tárgyak is kerültek napi rendre, melyek igen alkalmasok a kedélyek felingerlésére. A mult év december havában történt zágrábi kicsapongásokról levén szó S. M. táblabíró szivrázólag adta elő az ilir párt vadságait, 's az azokra következett végzéseket a turmezei nemesség ezentuli kizárására, 's kifejezé kívánságát, hogy a kormány valahára tenne hathatós lépést az ilir féktelenség zabolázására. Elnök alispán ugyan más fordulatot akarván adni a dolognak kijelenté, mikép ezen kicsapongások még diplomacie nem tudatnak a megye előtt. De egy az egész haza előtt köztisztelőben álló táblabíró olly értelemben fejtegeté ez ügyet: hogy a végrehajtó hatalomnak a garázdálkodás kezdetében kellett volna csak azt mondania: ezen mozgalmak nekem nem tetszenek, — 's bizonyosan nem fejtett volna ennyire a vakmerőség. Ő a baj elejét abban látja, hogy a nemességtől el nem ismert tisztikar iránt mástól év óta mindeddig nem történt rendelkezés. Felírást kíván ő felségéhez intéztetni, hogy hozza rendbe a dolgot, melyet egyébiránt országgyűlésen is szönyegre hozatni ohajt. Az indítvány elfogadtatott. A zágrábi főispán elmozdítottaték kivántván előbbi szóló lecsilapítá a kedélyeket e szavával: „előbb vizsgálj, azután büntess.“ Tisztújításkor a káplá-

noknak, 's protestans lelkészeknek szavazat] fog adatni. Határozatott, hogy a gyámi bírákat is a RR válaszzsák. A főispán kéressék meg a tisztválasztás határideje kitűzésére. Egy főszolgabíró igazoló nyilatkozatára, ügyében vizsgálat rendeltetett, egy másiknak pedig önhatalomból eredett tette roszzaltatott. Deák Ferencz négy napig részt vett a gyűlésben; a KK és RR végzései 's az utasítások az ő szellemében készültek. Jövő évnegyedes gyűlés apr. 15én, törvényeszk május 6kán leend.

Székesfehérvár. (Czáfolat.) A „Világ“ f. évi 3dik számában városunkról szóló közleménynek, melyben a tűz által károsultak felségéllésére f. hó 29kén a nemes megye gyűlés teremében egy jótéteményei fényében szintugy, mint ős nevével ragyogó lelkes nő buzgó segedelmi fáradozásából tartandó táncvizgalmorul, és azzal egybekötött nagyszerű nyerevényi sorshuzásról szó tétetik, második része, melyben közlő urnak agyából árnyékoldalt teremteni tetszett, bámulatos neheztelésre fakasztá keblünket, mert abban az állítatik, hogy e város polgárai közt azon előítélet uralkodik, mintha a felsőbb, sőt alsóbb osztályu nemesség is őket lenézvén, vigalmaiból kizárni kívánná, 's a nemes megye teremeiben csak azért adatnék e vigalom, hogy onnét a polgárság kimaradjon. *) Közlő ur ezen állatunk, bármi kultúrból származott légyen az, aaptalan rágalomnak ezennel kijelentett állítását ugy látszik, csak azon gyengéd okbul kívánta alkalmazni, hogy annak folytában polgárságunkat szintolly kopott felesleges leczkésésével boldogíthassa; ugyanis komoly méltósággal a „non ens“ szomorú és bántó véleménynek nevezvén előadja, mikép egy sz. k. város polgárainak egyszer már meg kellene győződniek arról, hogy a magyar aristocrazia akar és tud igazságos lenni; hogy tudniok kellene, mikép társas vigalmakban erény 's illedelem egyenlőkké tesz bennünket; hogy nem kellene feledniek, mikép a város, a nép, a lég, a hely, hol vagyunk 's mulatunk, az övék, 's ha mégis a főbb és kisebb aristocrazia ide jó, ezáltal világos jelét adja annak, hogy a polgárok körében mulatni nem tartja szégyennek 's a. t. Ejj! közlő ur, ha e közlés annak okáért történt, hogy a többes számba ön becses személyét bele értvén hozzánk leereszkedését tudatni kívánja, ugy ez tréfának jó, mi azonban, kik a hozzánk hasonlókkal hihetőleg bővebb érintkezésbe jövünk, biztosan állíthatjuk, hogy a polgáriak között, merre csak járunk 's kelünk, e táncvizgalmorra általános készületet tapasztalunk, a nélkül hogy valószínűleg hathatós foganatra számított leczkésére szükség lett volna, és mi a polgárság nevében szinte szomorú és bántónak tartjuk, hogy azt ezen ha bár tán más egyestől származott botrányos koholmányal terhelni nem átalotta, mert közlő urnak tudnia kellene, hogy épen városunk polgársága tanusítá világosan, 's tanusítja folyvást azon kötelességi önéretet, miszerint az aristocriával egy király egy haza, egy alkotmány védelme alatt állván, egymáshoz közeledni tartozunk, és polgári fejlődésünk foka (szerénytelenség vádjától e tekintetben nem tartand) közlő uron kívül senkivel sem gyaníttatja, hogy azon véleményben élünk, miszerint az aristocrazia a polgárok körében mulatni szégyennek tartaná. Bántalmas ezen közlés azon lelkes nőre nézve is, kinek neve városunkban majdnem apotheosisal hangoztatik, 's kinek fáradalmas intézkedésekkel a jótékonyság szelíd körében elfoglalt gondjait illy üres agyáremmel terhelni legkimelöbben szólva felesleges volt. Többen.

Debreczen jan. 19én. — Legközelebbi napokban tartaték a helyvét. hitvallásu tisztántuli Egyházkerületnek évnegyedes közgyűlése. Tárgyai leginkább egyes személyekre, vagy helyekre nézve voltak érdekesek. Volt azonban egy, mely közfigyelmet érdemel. Ugy lévén t. i. ezen egyházkerület meggyőződve, hogy a jelen körülmények között a vallás ügyében felszólalni szükséges: felszólítja a többi egyházkerületeket, hogy e tárgyban minéllebb generalconvent tartassék; melyben köztanácskozás által határozottan meg az egyetemlegesen teendő lépések. — Folyó hó 15kén olvastaték fel azon k. kir. leirat, mely által a városunkban annyira halaszthatanná vált tisztújításnak teljesítésére kir. biztosul a helybeli ker. táblának egyik közbírája, Detrich Miklós úr nevezetik ki. A régóta szállongó hírnek ezen megvalósulása közörmömmel fogadtaték; mert a köz tisztelőben álló férfunak jelleme, belátása, és helyismerete kezeskednek a felől, hogy e munkálatot, a mennyire csak a körülmények engedendik, úgy vezérelendí, hogy a választások e nagyérdékű város jövődjére minél üdvösebb hatásúak legyenek.

*) Erre nézve sz. fehérvári tiszt. tudósítók lapjaink 6 számában szavait módosítolag 's némileg bőkitölve nyilatkozott. Szerk.

Külföldi hírek.

Szerbia. * Belgrád január 21. F. évi január 13. napján egy volt menekvőkül és párthivekből alakult összeesküvés fűdöteték föl Szerbiában, mellynek célja, mint mondják, a jelenen fenálló rend fölforgatása volt. Milija, volt kerületi főispán, Drugovác falujából, egy jelentésre Smederevóban befogatván, ez összeesküvés iránt fontos felfűdözéseket tön, mellyek Rankovics kerületi főispánt arra indíták, miszerint Belgrádba a fejdelemhez menne illő utasítást kérendő e rendkívüli esetben. Minek következtiben Arsenijevics Lázár (más néven Bata Laka) a belgrádi kerületi törvényszék volt elnöke, ki jelenleg az igazságügyi miniszterium mellé van adva segélyül, egy, a bírói hivatalokadásban igen jártas férfi, vizsgálatra legott elküldték. Ez alatt Popov Péter volt kerületi főispán és Adzsi-Mija Smederevo várába menekvének, 's hogy ki ne adassanak, tették, mintha a mohamedan hite fognának áttérni. Ezen nehézség azonban a fejdelemnek a belgrádi pasánál tett kívánata és hatályos közbejárására elhárítva lön, 's őket a szerb ítélőszéknek kelle átadni. Vallomásaik következtében igen sokan belekeveredtek a bajba, mi okból e napokban is több elfogatás történt. Maxim a sabaci püspök, ki Sándor hg. kormányra-léptével teljes büntelést nyert, 's jelenleg méltósága 's egész fizetése megtartásával ideiglenesen Kalenics zárdában, a jagodinai kerületben tartózkodék, midőn az összeesküvés felfűdötetése és saját befogatandásáról, mellyet Lyottics kerületi főispán volt végbeviendő, hírt vön, szobája ablakából a 2dik emeletről leugrott 's ugrásával legott szörnyet halt. Czwetko Rajovics is, az ezelőtli kormánynál belügyek minisztere, Belgrádban elfogatók, 's szembesítésre Smederevoba hurcoltatott. Ezen Czwetko Rajovicsot és Maxim püspököt mondják az összeesküvés eddigi fővezetőinek az országban. Vule Grigorijevics, volt országtanácsos, ki a nyert közboosán után a többi menekvőkkel egyetemben 600 talért huzott évenként nyugdíjra, ma reggel a várba menekült. Ivanovics Lázár, volt belgrádi kerületi főispán, Milyko Markovics és Simics Mátyás Sabaczban elfogatók, 's Belgrád- és Kragujevacban, hol Juczakovics Péter is fogva van, e napokban még egy 's más elfogatás történt. Ez alkalommal a fejdelem és kormány különös munkásságot és hatályt fejté ki. A bátorlét és rendfontartására célszerű intézkedések tétettek, a nélkül, hogy mindemellett is a polgári életben legkisebb zavar volna észrevehető. Mind-ennek dacára az országban teljes csend uralkodik. Mondják, miszerint Kragujevacban egy külön vizsgálódó-bizottmány fog alakulni, a befogott összeesküvők, elágazásaik, és céljok fölött szoros vizsgálatot kezdendő, mikor aztán a fűlégsértés, és nyilvános hatalmaskodás iránt fenálló kihirdetett törvények értelmében fognak elíteltetni. — A pártosok folytonos lázongásai, 's a kormány-követelők részéről utasítások dacára, a fejdelem a kormányval együtt nem mulasztja el a polgári organicus élet gyámolítására szolgáló egy 's más jó tervezetét a közjóra valósitni; különös említést érdemel e tekintetben a tisztí özvegyek 's árvák fűlégsítésére szolgáló pénzalap megállapítása 's a postának Szerbiából behozása és rendezése. Az özvegy és árva-pénzalap 60,000 pengő forintnak az álladalom pénztárából lett előlegezése által olly állapotba van téve, miszerint a tiszték özvegyei 's árvái abból legott segélyt nyerendhetnek; és a posta már életben van léptetve, miáltal a belélet és kereskedés forgása a legjobb sikerrel előmozdítva és gyorsítva lesz. Négy fővonal van, mellyek posták által az országot átkeresztelik: az első Belgrádtól Groczkán, Pozsarevaczon, Kruseviczán, Negotinon át Radovejáczig Havasalföld felé; a 2dik Belgrádtól Groczkán, Kolarén, Palánkán, Batoecinán, Jagodinán, Tyupriján, Paratynon, Supelyakon át Alexináczig a Konstinápolyba vivő országot felé; a 3dik Belgrádtól Groczkán, Kolarén, Palánkán, Batoecinán, Kragujevaczon, Bruszniczán, Csacsakon, Pozsegán, Uzsiczen át Mokra-Goraig Hercegovina felé; a 4dik Belgrádtól Palezson és Sabaczon át Lozniczáig Bosznia felé. Ezekon kívül az ország belrészeinek összekötésére a most említettek közt még négy közlekedési vonal van. — Azon szárnyalt hir, mintha az állodalmi pénztár kimerítve volna 's az ország szükségéit nem fűdözhetné, már eddig egészen hamisnak, 's rosszakaratuak által költöttnek bizonyult, mivel az évi számadás bezárása 's az új költségvetés által kisült, hogy az évi jűvedelemmel nemcsak minden szükségeket fűdözhetni, hanem még 120,000 p. frt fűlőleg is marad, ugy annyira hogy nemcsak zavartól nem félhetni, hanem még szép reményeket is ápolhatni.

Spanyolország. A spanyol-francia viszonyra nézve meglepő volt Olozaganak rűgtöni eltávolltatása, mert az új francia követ olly utasításokkal jött Madridba, mellyek Olozaga-miniszteriumra valának számítva. Most

tehát Bresson gróf a legsajátszerűbb zavarodásban van, nem tudván mit és mikép cselekedjék. Legmelegpőbb ezen jeles francia diplomatára nézve azon sajátmű ohajtása Gonzalez Bravonak, hogy Izabella királynő nápolyi hggel lépjen házassági szövetségre. Ezen eszme különben talál ugyan némi párthiveket a felsőbb körökben, de azt nyilván kijelenteni bölcsen ovakodnak, jól tudván, hogy a nép-érzelem azt legnagyobb ellenszenvvel fogadná. Így ir legalább egy madridi levelező, kinek egyébiránt pártérdeksugallta szavait megszoktuk csak tizedelve hinni. — A jelen miniszterelnökről megjegyzendő, hogy ezelőtt a legféltelenebb népszónokok egyike volt, de 1843ban rűgtön a monarchiai rend párthiveinek képviselőjévé változott át. Most M. Krisztinával teljesen kibékülni szeretne, miért is meghívá őt a visszatérésre. Ide céloz egyszersmind az exregensének 1841ben Espartero által fűlfűggesztett évi járándóságának újabb kifűzetése.

A progressistapárt követi nyitlleveleket intéznek választóikhoz. Jelesül Alicante tartomány képviselői a kormánynak az 1840ki ayuntamiento iránti rendelvénnyét egyenesen önkényi tettnek nevezik, mellynek a nemzet nem tartozik engedelmekedni.

Narvaez tábornok az egész spanyol hadsereg főkapitányává azaz fővezérévé nevezetett, melly kitűntetést ő azonban el nem fogadott, 's a miniszteriumhoz írt leveleiben ugy nyilatkozott, hogy noha mindig legnagyobb szerencséjének tartja szolgálatait a trón és honnak szentelhetni: ő fűlégsége e kegyelmét még sem fogadhatja el, nehogy magára a gyanusitást hárítsa, mintha gögűs nagyravagyás vezérélné tetteit. Ő, ugymond, ha nincz is illy méltósággal felruházva, erőit és életét így is királynéja 's hazája javának szentelendi hűltiglan, 's ez neki öntudati nyugalom mellett elég boldogságot is nyujtand.

Figueras várát jan. 12kén a kormány katonái foglalták el. A felkeltek pártjabeli tiszték legűbbjei Franciaországba kértek útleveleket. — A hadűgyi miniszter nem fogadá el Narvaeznek a fűvezérségi méltóságot viszszaütasító megköszönését.

M. Krisztináról beszélük, hogy madridi tűzséreknel 50 millió reálnyi összeget tön le, visszatérése után szükség esetén az országot e tőkkel segítendő. — A madridi pótlóválasztásoknál eddigelé a progressista párti jelöltek számára folytonosan kedvezőbb a szavazatok aránya mint a moderadopártiaké.

A Narvaez ellen összeeskűdtek köűl három a tömlöczből megszűkűt; mondják, ez Narvaez tudtával történt, ki a boszút nagylelkűséggel akarta felcserélni.

N. Britannia. Mint már említék lapjaink, a nagy státus-per megkezdése jan. 15kére volt kitűzve. Ezen ügy Irhon egész fűlvárosát nagy izgalomban tartotta folytonosan. Különösen rossz benyomást szűlt a kedélyekben, hogy az eskűttek lajstromáról a katolikusok mind kitorűllettek, mit nemcsak a dublini lapok, de a londoni szabadelvű sajtó is keményen megró. Az érdeklettek ezen kizárásra ünnepélyes övástételt is alapítottak, melly, ha a per kedvezőtlen kimenetű találna lenni, az elleni alapos kifűgásokra, sűt újja kezdetűsére szolgálhatand okul.

Bordeaux hg. nem utazott Walesbe, mikép szándékozott, hanem Angouleme hgnek kétes egészségi állapotját megértvén hirtelen távozott a szárazfűldre, útját minél gyorsabban Görtz felé folytatandó. Most miután e magas vendég, ki annyi zarándokot hozott mozgásba, az angol kormánynak annyi kelletlen tartózkodást, a francziának pedig olly végtelen nyughatatlanságot okozott, most újabban felbuknak a hírlapi nyilatkozatok mellette és ellene. A tűbbek közt a „M. Post“ szűves istenhözadót mond a távozonak, kinek személyessége minden rangu angoloknál, kikkél érintkezésbe jött, a legkellemesb benyomást szűlte. Védűleg azt mondja, hogy a hg. koránsem tűrekedett üres királyi pompa színjátékára, de a lovagias loyaltásnak önkint nyilatkozó igénytelen hűdolatit vissza nem utasíthatá. Ellenben a „Sun“ e tárgyra vonatkozó cikkét így kezdi: A bordeauxi hg. Angliában maga viselete épen nem volt alkalmas, tisztelelet nevelni az idűsb Bourbon-ág iránt. A „Standard“ pedig különűsebben kiemelendűnek véli azon körűményt, hogy a francziák királyja, ha a szárazfűld valamely országában törtűntek volna illy zarándoki hűdolatok, bizonyosan visszahivandotta követét, holott az angol körűlményeket ismervén azt itt szükségesnek nem tartá, miért is köszönetet érdemel.

A dublini légrendszerű vaspályán már két hét óta járnak naponkint tűbb óra folyásig, 's még eddig baj nem törtűnt. A pálya még ünnepélyesen meg nem nyitattott.

Írják, hogy Espartero Londont csakugyan el akarja hagyni, 's ezentűli lakhelyűl Brűssett választotta.

Lyciából érkezett hírek szerint Fellowes ur nagy régiségi kincset fűdűzött fel, t. i. óriási sűremléket a chimara, ama háromfejű mesés szűrnyeteg képletűvel. A szűrnyű kötűmeget négyfélű kell fűrészelni, hogy a brit muzeumba szállíthassák. Sűlyá 12 tonna, azaz 240 mázsa.

Franciaország. A követkamra válasz-feliratának tervezetét a J. de s Débats igen dicséretes szerkeszetűnek találja, mellyben csin világozottsággal karöltve jár. Különűsen érinti a hajűkutatási szerűdűsek módosítására vonatkozó két cikket, mellyek a kamrától élénk részvétűtel üdvűzűllettek.

A követkamra jan. 15kei ülűsében Berryer előadá igazolását londoni látogatása iránt, melly fűleg a körűl forgott: miszerint ő mindig azt hiszi, hogy követ és francia polgár léte dacára is belső érzelmei teljesen szabadok; ha bűnűsnek tekintű őt és társait, idűzzék őket törvényszék elé; a kamrában ő mindaddig jelen leend, mig küldűi vissza nem hívják. Londonban egy szűt, egy hangot sem ejtettek, melly jogaikkal 's érzelmeikkal ellenekűnek. — Erre Guizot azt válaszolta: hogy a tény magában kétsűgtelen: mikép Londonban új neme a rendek gyűlűsének tartatott, új királyság kiáltattott ki, 's arra törtűnt célűzás, hogy az 1830ki tények nem törtűntekké tetsűsenek. Ők nem mentek oda jó tanácsot adandűk, mert az őregebb Bourbon-ág soha sem volt jó tanács híjával. Az országnak semmi kétsűge nem lehet ama demonstratiók szándokáról, miért is a nemzet rosszaságának kifejezése egészen alapos.

A jan. Skán páirűlűsben felolvastatva a Broglie hgtűl tervezett felírás, rövid tanácskozás után 125 szóval 14 ellen elfogadtattott. Az egész felírás a trónbeszűdnek pontonkinti körűlírása, sokszoros szerencse-kivánásokkal átsűzűve a király személyét, családját 's az ország boldogságát illetűleg. Különűs nyomaték tétetik a felírás végén arra, hogy a király megtartotta Franciaország iránt tett igűreteit, 's vajjon a francziák feledhetűnek vagy elárulhatnák-e eskűjűket? — Ezen felírás felett folyt rövid vitatkozás alkalmával Richelieu hg igazolá Londonba tett utasását, mellyet leginkább azzal támogat, hogy a páirsűg fűggetlen, 's neki a nélkül, hogy tett eskűjét megsűgné, szabad volt Bordeaux hg iránt azon szeműlyes érzelmet nyilvánítania, mellyel hogy iránta viseltetik, becsűletűnek vallja. Egyébiránt ezen „legitimistai zarándoklást“ Boisny ur ismét csupán érzelgűségi oldalánál fogva tűrekedett egészen ártatlanul bélyegezni, de Guizot ur, noha nem tartotta azt olly fontosnak, hogy politikai jelentűsűget tulajdonítson neki, pusztá tréfánál mégis tűbbnek nyilvánította, 's az ő itűlete szerint az, egy végtelen erkűlesi botrány.

Az egyetemet megtámadó iratok mindig szaporodnak; legűjabbban abbé Combalot kel ki ellene, 's pedig igen szenvedűlyesen. A tűbbek közt az uralkodó nevelűsi rendszert Saturnusnak nevezi, ki a gyermeklelkek legtisűtűbb lényegűvel táplálkozuk, — alább pedig pokolgűpnek híjja azt a vallás megsemmisítésűre.

Dombasle-nak, a nem rég elhunyt híres gazdának emléket fognak állítani.

A Mátyás-emeleki Egyesűlet választmányának jelentűse az 1844. évi jan.

14kén tartattott egyesűleti nagygyűlűsre. (Vége) Ez idű alatt az egyesűleti választmány két ízben kinyomatá, nemcsak a pénzgyűjtűsre még 1839ik, illetűleg 1840ik évben megkűrt honfiak és leányok neveiket az általok bekűldűtt özvegekkel egyűtt, hanem azokét is, kik sem pénzt nem küldűttek, sem az aláírás ivekét vissza nem szolgáltaták; más részűl maga az egyesűlet megkűretni határozat. Pest megyét, melly ezen egyesűletet mindjárt keletkeztekor pártfogásába vette: hogy sz. kir. Pest város Tanácsát 's általa e város közsűgét egy a nagy király fenűsűgéhez méltű 's annak emelendű emlék nagyszerűsűgének megfelelű közhely kijelölűsűre hivatalosan felsűzűlítani, egyszersmind e vállalat művészetű részűnek mennyire haladta megsemmelűsűsűre — keblűből küldűtsűget nevezni méltűzatnűk. — Mi sikere lett légyen az aláírás ivekkel megbizottak kétsűzeri felsűzűlításának? alább, hol a vállalat pénzűgyű állása kimutatásáról leend szű, elő fog terjesztetni. Mi sz. kir. Pest város tanácsának e részűben megkeresűtűsűtűt illetű; ámbár a tisztűt városi Tanácsnak ez ügy iránti érzelme felűl az egyesűleti választmány eddig hivatalosan értesűtve nincs, miután a városi képviselői testűlet 1841 évi majus 22én e tárgy iránti határozatában a felállítandű emlék helyűl a városnak négy legsűzűbb köztűrét szabadválasztásra már kijelűlte, nincs ok kétkűdni, hogy a tisztűt Tanács hasonló nyilatkozata által be fogja bizonyítani: hogy Pestet Magyarhon fűlvárosának nemcsak nevezetűni, de a hon dicsűsűgűnek benne központosításával e címre méltűvá is tenni tűreksűk. Vűgre a mű megsemmelűsűsűre nevezett pestmegyei küldűtsűg eljűrásának eredvűnye a tisztűt küldűtsűgnek a t. n. Pest megye közsűgűlűse elűtt felolvastattott, 's az egyesűleti választmánynak használat végtűt kiadattott, 's .i. alatti jelentűsűbűl kitetsűk. Mindjűrt a munka kezdetekor utasítűsul adatott a művésűnek, hogy azt: mi következzék fo-

konkint a teendők során? irásban terjeszse elő. Ezt a művész mindig teljesíté is. 'S így történt: hogy 1842 évi majus 19én bejelentvén a választmány: mikép a minták elkészülte után munkarendben az érez-kivitel állana, egyszersmind ohajtását nyilvánítá, — mi előtt az egyes darabok öntése iránt intézkedés tétetnék, a külföld nevezeteseb öntőműhelyeit személyesen meglátogathatni. — Az egyesületi választmány meg levén győződve, hogy a külföldi öntőműhelyeknek ahözért általi megszemléltetése 's annak alapos kitudása: mikint lehessen a tervezett öntést, vagy lehessen-e honunkban, mellyben ezideig hasonnemű nagyszerű öntések nem történtek, czélszerűen eszközölni, e vállalat kivitele mellőzhetetlen eszközül tekintendő: a művész ajánlatát 's ahoz csatolt kérését az 1842 évi junius 5én tartottt nagygyűlésnek pártolólag bejelenté. Melly azt elfogadván, úti költségül 600 pgt utalványozott. — A művész külföldi útjából visszatérve 1842 évi sept. 4kén az egyesületi vállalat érdekében gyűjtött tapasztalatiról a választmányak terjedelmes tudósítást tön, 's előterjesztvén azon változtatások-, illetőleg módosításokat, mellyeket Sangvirikó Sándor olasz festész javaslatához képest maga is helyeseknek nyilvánítá, az öntést az emlék ugynevezett sanctuariumának ajtaja melletti két domborzaton (basrelief) javasla kezdetni. E munkát a művész előbb Pestbudán valamely nagyobb szerű harangöntő műhelyben végrehajthatni vélte: de később meggyőződve az ellenkezőről, Budai saját lakának egy részét tetemes költséggel 's áldozattal idomítottá öntőhelyül, mellyben szükségkép előbocsátott több rendbeli kísérletek után az első érezöntés 1843 évi sept., a második pedig oct. 7én szerencsés sikerrel megtörtént, a dícsőült Mátyás két főerényét, t. i. a tett-erőt és tudományt ábrázoló szobrok 8 1/2 láb hosszú és 6 lábnyi magasságu öntvényben jelenleg készen állanak. — Ez eddig vállalatunk művészeti oldalának és eddigi eredményének rajza. — A mi e vállalatunk pénzügyi állását illeti; mint fentebb érintett, már két ízben kinyomatá a választmány nemcsak azon honfiak és leányok névsorát az általok gyűjtött pénzüsszeggel együtt, kik izeket beküldték, hanem nyilvánosság okáért azokat is, kik, bár többször felszólították, a választmányt e részben nem értesítették. Mi legyen ennek oka? fejtegetni 's bárkit gyanúsítani nem szándékunk; a tény: miszerint a 400at meghaladott aláírási ivnek felénél kevesebb küldetett vissza, annyit kétségtelenül bizonyít: hogy ha ez utóbbiak is olly lelkesedéssel járnak el megbízatásukban, mint az előbbiek, az egyesületi pénztárba befolyt összeg legalább kétannyi mennyiségre utított volna ki; 's e pénzerővel most milly fokán állanánk vállalatunknak? Azonban, hogy a t. egyesület előtt adattal legyen bizonyítva, milly sok ízben méltatlanul vádoltatik a nagy közönség részvétlenségéről, tanúként álljon itt Bakabánya szabad királyi város főbirájának 1842 évi april 7ről az egyesületi jegyzőhöz intézett: // alatti levele, melly mellett a Mátyás emlékre vonatkozó ivet e sorok kisérétében küldé vissza „velem közölt Thorvaldsen szobrásznak munkáira előfizetési felszólítását ezuttal visszaküldenem szerencsém levén, alázasan jelentem, hogy városunk keblében olly előfizetők nem találhatók. — Vajjon ki hiszi, nem azt: hogy e felszólítás Bakabánya polgáraival közöltetett, de csak azt is: hogy a városi főbiró ur a vele közölt 's Mátyás király nevét kitűnő nagybetűkkel tartalmazó felszólítási ivet elolvasta volna? — E tény, bár magában lesújtó, némi örvendetest mégis rejt magában: mennyiben azt mutatja, hogy közvállalataink nem mindig az annyiszor vádolt nagy közönség részvétlenségére, hanem az eszközök meg nem választása miatt szenvednek hajótörést. — Illy körülmények közt nincs ok csüggedésre; mivel, ámbár a // alatti kimutatás szerint az eddigi összes bevétel 37 arany és 12745 ft 13 kr. p.p.ben, csak körülbelül 1/8 részt teszi az emlék létesítésére kívántató összegnek: az előbocsátottakból nem az következik, hogy reményt veszve e vállalattal felhagyjunk, hanem az: hogy célunk elérésére eszközöket az eddigieknél sikeresbeiket igyekezzünk választani. — Minélfogva az alólrt választmány, midőn eddigi eljárásáról számot adva e pályáról ezennel lelép, a

következőket bátorodik a t. egyesületnek javaslatkép előterjeszteni: hogy 1) azon tisztelt honfiak és leányoknak, kiknek neveik a 3 % alatti mellékletben elősorolvák, 's általok azoknak, kik e vállalatot ugyanazon mellékletben kimutatott adakozásaikkal gyámoltották, köszönet szavazzassék. 2) valamennyi adakozó neve 's általa e célra fizetett pénzmennyiség a 4 % alatti példány szerinti alakban kinyomatva közzé tétessék. 3) azon költségek beszerzésére, miket e vállalat létesítése feltételez, legczélszerűbb eszközül ajánlja e választmány egy részvényes társulat alakítását olly módon: hogy mindenik aláíró 10 évre kötelezze magát, évenként egy pengő forinttal járulni e célra; magában értetvén: hogy az évenként kötelezett összeget mind a tíz évre összesen 's egyszerre lefizetni az adakozónak szabad-tetszésétől függend. — E tervet, melly a választmányak még 1842 évi majus 5én tartott ülésében került szönyegre, a tapasztalás már eddig is sikeresnek bizonyítá, — mennyiben egyik tagtársunk 's az egyesületnek mostani pénztárnoka Nádosy István az 5 % alatti iven legközelebbi ismerőseit mindjárt első lépéssel 143 ft 40 kr aláírására bírá. 'S mi meg vagyunk győződve, hogy ezen, magok az adakozók által illy apró részletben időnkint hozandó áldozat, a külföldben is csak évek multával létesíthető nagyszerű emlékek tökéletes bevégzését fokontint bár, de bizonyosan eszközölni, 's a hont legközelebb pedig Buda-Pestet, e nagy jövőjű várost olly közemlékkel ajándékozandja meg, melly Europa többi emlékei közt nem utolsó helyet foglaland. Kült Pesten 1844ki januar 11kén Nyáry Pál mk. egyesületi jegyző. Kis Károly mk. Szilágyi István mk. Nádosy István mk. pénztárnok. — Dr. Polya mk. —

Egy szerény kérdés.

Kellemetlen és szokatlan dologban szólalunk fel. Kellemetlen reánk nézve, kik nyilvános kérdést tenni vagyunk kénytelenek olly magában véve csekély ügyben, melly tán annak is, kihez intézzük, kellemetlenséget okozand; szokatlan pedig azért, mivel mi inkább olvasni szeretjük a hírlapokat, mint azokat írni.

Még 1841ben fizettünk elő Peregriny Elek ur. 'Bánya' című ifjusági könyvére, úgy hogy tizenkét füzetet vagy is két kötetet kapjunk. Hat füzet meg is jelent, 's azt kézhez vettük, de szinte két esztendeje már, hogy az igért további hat füzet, vagy is második kötet megjelenéséről szót sem hallunk. Megvalljuk, mi unni kezdjük a várakozást, 's legalább tudni szeretnők: mi van a dolog.

Hallottuk, hogy szerző ur ez időközben egy egész évi utazást tett Europa több országában egy főur költségén, ki őt gyermekei nevelésével bízta meg. Szerző ur már tavaly májusban vagy júniusban tért vissza utjából, 's még sincs híre a munka hátralévő részének, pedig a legközelebbi mult tudósítási nagygyűlés jelenésében olvastuk: hogy Peregriny ur épen ezen 'Bánya' című könyv eddig megjelent füzetéért nyerte el a Gorove-alapítvány négy évre járó 200 pengő forintnyi díját. Ugy hisszük, e körülmény már magában is buzdításul szolgálhatna a derék szerzőnek munkája folytatására.

Szerény kérdésünk tehát abban áll: vajjon meg fog-e jelenni és mikor tájban az igért hátralévő hat füzet? vagy végre visszaadatik-e a munka meg nem jelenése esetében, a hátralévő hat füzetért letett hat váltó forintnyi előfizetési díj, hol és ki által?

Ezen kérdés nekünk a fővárostól messze lakó vidékieknek annál inkább megbecsútható, mivel nem is tudjuk jóformán, él-e még szerző ur, vagy nem; azonban hogy él, annál is inkább fel kell tennünk, minthogy nem régiben 'János gazda' című könyveskét adott ki, melly is mindnyájunk tetszését aratta. Több zempléni előfizető.

Hírlapi kalászkok.

Pesti Hírlap (320.) Vezércikkében „A harmadik műtétel” cím alatt maga a szerkesztő értekezik. 'S mielőtt gr. Széchenyi Istvánnak telekíjas terve körüli eljárását illető harmadik műtételre, vagy annak tárgyalására nézve, hogy a terv által teremtendő pénztehetség mire fordítassék, 's mikép kezeltessek, némi észrevételeket tevé, előbb a nagybecsű indítvány könnyebb életbeléptetése tekintetéből egy észrevétel tesz az eljárás statiszticája iránt, mellynek, ha — mikint mondja — a dolgot jól fogá föl, nem csekély fontosságot tulajdonít. Azt kívánja t. i. hogy előbb a háziadónak megbukása diplomacie mondassék ki. 'S ezt azért, hogy a terv minél többek által pártoltassék; mivel akkor azon megyék, mellyek a háziadó mellett nyilatkoztak, sőt országgyűlési utasításokat is adtak, látván magukat diplomacie elűtetve tervöktől, már elv-következesség miatt is pártolni fogják a telekíjas tervet. Mi ezt fölöslegesnek véljük, mivel ugy hisszük, hogy miután a sajtói szabadabb

közlekedés jelen korában, minden egyes megyei határozatok országsszerte tudvák, azok, kik a mondott megyékben a háziadó ügyét kivívák, bizonyosan mindnyájan tudni fogják azt is, hogy sokkal több megye nyilatkozott a háziadó ellen, mint mellette; következéské, hogy akár mondatik ki diplomacie a háziadó elbukása, akár nem, az pro hic et nunc csakugyan el van bukva. Ha pedig ezt tudják, akkor nem látjuk át az okát: hogy miért kelljen azt velők diplomacie tudatni, a mit különben is igen jól tudnak; 's miért vonakodnának elv-következesség miatt is pártolni azt. mit már egyszer — ámbár más alakban — olly hön pártoltak, de a minék mostani kivihetlenségéről mindnyájan meggyőződtek. Sőt ugy hisszük: hogy ezen ügynek ujlagi fömlegítése, mellyből mindenesetre hosszab vitaikozások 's talán surlódások is keletkezének, épen a kitűzött cél könnyebb elérhetése tekintetéből, most leginkább mellőzendő. Átmege ezután értekező azon észrevételekre, mellyeket a harmadik műtételre nézve tenni kívánt. Ezen harmadik műtétel illetőleg, gr. Széchenyi István oda nyilatkozik: hogy ha telekíjas terve egyszer országgyűlésileg elfogadtatott, és törvénybe is átmént, akkor „Küldessék ki országos választmány, melly a kivétsi kulesot (különös figyelemmel a szegényebb sorsakra) kidolgozza; a pénzkezesség finansialis operatioját szabályozza; tervet készítsen a pénznek mire, 's mikép fordítása iránt, 's munkálatait a jövő, vagy a drága idő kimélese végett rendkívül tartandó országgyűlésnek benyújtja.” Ez értekezőnek nem tetszik a) az idővesztesség miatt; b) pedig azért, mivel ez uton a terv sikere még ezután is, miután már az elv nagy ügygel bajjal törvénybe került, a bizonytalanság, sőt megsemmisülés crisisének tétetnek ki. Mi az elsőt illeti: ha ezen eljárás mellett az idővesztesség olly igen nagy, akkor miért „ndítványoztatik mégis a háziadónak előleges diplomacie pertractálása és eldöntése? hisz ez minden esetre tetemes időt fogna elrabolni. Mi pedig a másikat illeti: hisz a ns gróf tervével nem ellenkezik, hogy — ha a nemzetnek ugy tetszik — a kiküldendő országos választmány mindenre activáltassék k szint-egy, mint például az állóhid dologban történt; ámbár mi ezen nyakrafőrei sietést épen nem látjuk elmellőzhetetlenül szükségesnek: mert azon hat esztendő — ha mégis ennyire volna szükség — mellyet értekező emleget, illy nagyszerű terv életbe-léptetésével csak esigavényi veszteségnek tekinthető. α

Jelenkor (?) Irányzikkében „Adó” cím alatt Jablanczy értekezik. Értekező, miután magának — mivel, közönlök legyen mondva, magát isten tudja milly ragyogó, 's rendkívüli nagyságu politicai cometának képzeli — miután mondandó magának régi szokása szerint egy kissé tömjénezett, olvasóival pipára gyújtat, pamlagra csücsül, és elkezd Dánia történetéből mutogatni, mikép ott a nemzet az által vezetette el alkotmányát, mivel a nemesség adómentességi kiváltságáról lemondani, és a hon közterheiben részt venni vonakodott. E példából azután logicaszerűleg illy következtetést von: „vajjon nekünk, kik az alkotmányt megőrizni akarjuk, nem volna-e tanácsos, e példán is okulva, szépen és nemesen oda állani az adozat szent oltárához?” — Mind a példa, mind a következtetés igen helyes. De meg nem foghatjuk, mit kívánt legyen mondani cikkének végén, mellyet illy szavakkal zár be: „Egy bizonyos megyének nemesei közül szölkak többen velem, 's azt beszélték, mikép egyeség van köztök a megyékben sem a Pesti Hírlapot, sem a Jelenkor nem tartani: hanem tartani a Világot, 's mindkét előbbent azért nem-mert az adó kérdése mellett igazat. — E vélemény a Világ-ra nézve magam bélyegezni nem akarom; felfedem mégis, hogy az a Világ velem együtt nem érdemelnek hiszi (sic!): czáfolja meg tettel.” Ki nem ismer itt rá a köpöny alul ügyetlenül lecsüggő mephistofelesi lábakra, mellyekkel ex-redactor ur a Világ ellen rugdalózik? hisz uram az adó mellett egyik lap sem agútt buzgóbban a Világ-nál, elannyira, hogy e miatt a pesti hírlappal szövetségeskedésről vádoltatott. Es ön ezt nem tudja? de akkor miért kottyan hát ahhoz, a mit nem tud? valóban gyönyörű egy politicai üstökös, kit így üstökénél lehet ragadni? α.

Figyelmeztetés. Már mult évi october hava óta bizonyos Treichlinger József minden nyilvános lapokban, úgy legujabban a „Pesther Tageblatt” f. év 23kai, valamint a „Spiegel” mellett megjelenő Handlungszeitung januar 24kei számaiban különféle hirdetések, neve alatt illy módon: „Treichlinger József műkereskedésében, Pesten Dorottya-utca 16. sz. ujabban megjelentek” stb. közrebocsátani merészkedik a nélkül, hogy Pest városa tek. hatóságától, még kevésbbé pedig más felsőbb helyről erre engedelmet nyert volna. Treichlinger József tehát a közönség mystificationjára 4 hónap óta akadályozatlanul illy bitórló 's hamis módon teszi hirdetéseit. Pesten, jan. 25kén 1844 Wagner József, szabadítékos műáros.

Szerkesztő: Szenvey József.

H I R D E T É S E K.

(*17) **Haszonbérbe-adás.** 1—3 Báro Podmaniczky Andor ur és neje esőd-
tömegéhez tartozó köveket, birtokok:
1) Ns Pestmegyében fekvő Aszód mező-
városának fele, hozzátartozó urbéri és major-
sági telkekkel.
2) Kis-Kartal és azzal egyesített mind-
szenti pusztabeli birtok 900 hold.
3) Kis Kun-Halassal keletre határos har-
kai pusztá felső része összesen 1199 altd.
4) Ns Fejérmegyében keblezett felső
szent-iványi pusztá 900 hold.
5) Ns Nograd megyében fekvő krakkói
pusztá 1200 hold.

6) Ns Hevesmegyében keblezett recskii
és derecskei részjószágok — 800 h. kiterj-
désű erdei legelővel.

A esődtömegre ügyelő választmány há-
tározata következtében f. évi Szent György
naptól számítandó 2 évre haszonbérbe levén
adandók, kiknek ezen haszonbérletre kedvök
volna, ne terheltessenek e részben elhatározott
szándékjokat vagy személyesen, vagy bérmen-
tes leveleik által pestmegyei főjegyző Nagy
Istvánnal, mlnt tömeggondnokkal kitől a föl-
téléteket bővebben megérthetik, f. évi martius
19keig tudatni. Kült Pesten jan. 23kán 1844.

Csöd.

1—3 (*18) 107.A nmlgu magy. kir. Kincstár 1843.
évi december 13ról 43,509 számu kegyelmes
rendelete következtében, Marmarosban a boes-
kői hajósmesteri állomás, mellyel 208 p. for.
készpénz és a szabott áron megváltandó 18
pozs. mérő rozs évenkénti járandóság egybe
van kötve, megürölven, azok, kik ezt elnyerni
kívánják, a szükséges és különösen a hajózá-
sban szerzett ismereteiket igazoló bizonyítvá-
nyokkal ellátandó folyamodásaikat a magy. kir.
épitési Főigazgatósághoz folyó évi februar 20-
dik napjáig nyújtásák be. — A mk. épitési
Főigazgatóság által Budán jan. 15. 1844.

(*19) **Ház-eladás.** 1—3

Esztergam sz. k. városban egy a nagy pi-
acson fekvő, eléggé tágas és mindennemű al-
kalmatossággal izletesen ellátott, a legjobb
anyagokból 467 □ öl kiterjedési teleken épült
ház, a kis Dunára dülő kertjével, szabad kéz-
bül eladandó. A vevőtől nem rögtöni fizetés,
hanem csak elegendő biztosíték kívántatik. Bő-
vebb tudósítást Blesz Albert vál. polgár ur
adand. Esztergam januar 20kán 1844.

(20*) **EZEN, REALITÁSOK- ÉS PÉNZBELI**
nagy Sorsjátéknál
visszalépésnek nincs helye.
A húzás szombaton, legközelebbi majus 25-dikén
bizonyosan 's másolhatlanul megtörténnik.

A főtaláló nyerendi
a Bécs mellett levő, 's magas sztylben épített, 11. és 12. számok alatti pompás

Breitenseei palotát

melléképületeivel, igen szép parkkal, rétekekkel, szántó- és más földekkel egyetemben; továbbá
a Bécsben Wiedenben 413dik sz. alatti levő szép házat,
 mely realitásokért váltáságul

200,000 váltó forint ajánlatik.

Ezen kitűnő lotteria, mellynek terve igen egyszerű 's mindenki által könnyen érthető módon van szerkesztve
26,000 nevezetes számú, csupán, készpénzes találokat minden sorsjegy-hozzáadás nélkül

tartalmaz, és a játéktér szerint nyerhetni			
220,000	vagy	206,000	vagy 204,000 vltó ftkat
202,500	„	201,500	„ „
30,000	vagy	25,000	vagy 23,000 vagy 22,000 „ „
20,000	„	16,000	„ 14,000 „ 12,500 „ „
11,500	„	11,000	„ 10,000 „ 9000 „ „
8000	„	7500	„ 7000 „ 6500 „ „
6000	„	5500	„ 5000 „ 4500 „ „
4000	„	3500	„ 3000 „ 2500 „ „
2000	„	1500	sokan 500 — 100 — 50 vltó ftjával.

A vörös ingyennyerő-sorsjegyekre nézve, csupán készpénzes találokkal, mellyek **20,000—6000—1000**
2500—többen közölök pedig **100—50—40** vltó ftkat nyerhetnek, különös húzás fog történni; az ezek közül
 huzatandó legcsekélyebb találó **20** vltó ftkat nyerend. Ugyanezek a főhúzásban minden találokra is együttjárának.

Egy részvény ára 5 frt p.p.

Ki öt részvényt vesz, a különösen értékű vörös ingyennyerő-részvényekből egyet ráadásul nyerend.
 Bécs, januar 15. 1844.

Hammer és Karis

cs. k. szabadalmazás na. ykereskedők.

M. Lueffnér,

Kristóféren a, Minervá-nál.

Sorsjegyeket ezen lotteriahhoz kaphatni

(*13) **Wagner József** műarúsnál (Pesten, a szervita-téren) mint Magyarország jeles férfai képnyűteményének folytatványa, kizárólagos joggal, újonnan megjelentek: **Szerecsy István** ö nmlsaga, **Palóczy László**, b. **Wenkheim Béla**, **Zsedényi Eduard**, b. **Vay Miklós**, gróf **Teleky László** és **Kubinyi Ferencz** arczképek, mind élet után Eybltől rajzolva. Ára egynekegynek chinai papíron 1 ft 40 kr., fehéren 1 ft 20 kr. p.pben. **Deák Ferencz** arczképe kisdal alakban, aczélmetszete Passinitól 40 kr. p.p. 3-3

(*16) **Zálogba- vagy haszonbérbeadási hirdetés.** ezen három helységben a királyi haszonvételek, 52 jobbágy fustpénzzel és 2077 gyalog napszámmal.

Pusztá-Dalmon. Szántófeld 101, kaszáló 6, erdő 661 hold, valamint Pusztá-Gyarakon is két szobájú lakházzal, 's mintegy 400 holdnyi részint szántó, részint kaszáló, de nagyobb részben erdőbeli birtokkal, f. 1844ik év martius 18án F.-Győrösön 20 évre készpénzért zálogba fog adatni. Ad-dig is bővebben értekezhetni P.-Kovácsiban gyámátya Nadányi Károly, N.Váradon pedig tiszti ügyész Molnár Ferencz uraknál. Egyéb-iránt, ha a fent kitett időben a zálogbaadás nem sikerülne, ugyanazon jószág a fenirt napon árverés útján haszonbérbe leszén adandó, megjegyezvén, hogy a most utóbb meg-nevezett 3 helységek, és 2 puszták egymás-sal határosak. Költ V.Olasziban januar 16kán 1844. 3-6

(*14) **Biról árverés.** 3-3 Tek. Pest megyében helyezett Hidegkút helységében mltgos Muslay Imre urtól biróilag elfoglalt részjószág, melly áll mintegy 6 hold szántóföldből, két szekér szénát termő kaszálóból, egy jobbágyból, két zsellér-ből, 34 ft 8 krra számított közös árendabeli jövedelemből 5³/₄ holdat tevő lásas erdőből, f. évi februar 10dik napján Pesten az alulirt főszolgabíró hivatalos szállásán közárverés útján el fog adatni, megjegyezvén, hogy ha az itt leirt javak a végrehajtási öszveg kielégítésére elegendők nem lennének, akko-

ron az erdőből annyi fog eladatni, mennyi a hitelező kielégítésére megkívántató leszén. A venni szándékozók tehát felszólíttanak, hogy az érintett részjószágot a hely színén megte-kintvén, az árverésre kitűzött napon délelőtti tíz órakor az alulirtnál megjelenni ne terhel-tesse nek. Költ Pesten januar 19dikén 1844. Zlinszky János t. Pest vmegye főszolga-bírája mint végrehajtó.

(*14) **Áresökkenetési hirdetés.** 3-3

A nm. m. kir. udv. Kincstár részéről ezen-nel közhírré tétetik: hogy a szolnoki hidépít-ésre szükséges építési cserfa szállítása Szolnokon f. é. febr. 12kén tartandó áresökkenetés alkalmával azon vállalkozónak fog átengedtetni, ki az alantabb mérték szerint kijelölt építési-fát egészen ép, és minden hibától ment törzsökök-ben a legjutányosb áron egész az építés helyig Szolnokra szállítani ajánlkozik. — Ezen okból mindazon faárusok és szállítvány-vállalko-zók, kik az említett építési-fa kezelését el-vállalni hajlandók és egyszersmind az 5 pretes bána'pénzt 520 pforintban áresökkenetés előtt letenni képesek, melly a vállalkozónak a le-teendő kétszeres biztosítéki öszvegbe fog be-számítatni, melly biztosíték azonban a kötelez-vénynek felsőbb helyről elkövetkezendő hely-lesése után kamatozható statuspapírok, vagy házakra, földekre 'sat. szóló, 's törvényes alak-ba öltött bejegyzési oklevelek beadása által megváltható leszén, a fen-megnevezett f. é. febr. 12. napján, Szolnokon, a kir. sóhivatali épületbe megjelenni kéretnek.

A szállítandó építési-fa következő dara-bokból áll:

- 1) ¹³/₁₆ hüvelykes, durván, azonban négy-szögűen megfaragott, vagy kereken kisebb át-mérőjében 17 hüvelyknyi erős tölgyfa.
- 2) törzsök mindenik 5 öl hosszú.
- 90 „ „ 4 öl hosszú.
- 2) ¹³/₁₃ hüvelykes durván faragott négy-

Csüdtök.

45985. Pécs városa tanácsának felírása szerint néhai Szilágyi Andrásnak vagyoná-ban megbukott özvegye született Czénbauer Borbála hitelezői csüdtületének határnapja 1844dik februar 29dik és martius 15ö és 2dikára tüzetvén ki, 's ideigleni tömeggond-nokká Bayer Márton tanácsbéli, perügyelőnek pedig Pritzlmayer Antal alügyész nevezetvén. Költ 27dik 1843.

46412. A XVI. szepesi városok igazgatósá-ga jelentése szerint Béla városi vagyonukban megbukott kereskedő Gosznoyitzér Károly 's neje született Lerch 'Su'sanna ellen csü-dület indíttatott, 's a hitelezők megjelenésére 1844dik évi martius 5dik napja határidőül tüzetvén ki, tömeggondnoknak helybéli ta-nácsnok Róth Jónás, perügyelőnek pedig Hau-szer Gyula hités ügyész nevezetvén.

44681. Pestmegye csüdtörtvényszéke felír-sa szerint vagyonában fogyatkozott Halácsy Anna cs. kir. kamarás Földváry Lajos neje hitelezői csüdtületének határnapja 1844ik évi martius 5dikére tüzetvén ki, tömeggondno-kául Gál János táblabíró, perügyelőül pedig Irányi Dániel nevezetvén. — Költ Karácsonhó 22kén 1843.

44682. Pestmegye csüdtörtvényszéke fel-írása szerint vagyonfogyott Kostyán Sándor 's neje Beleznaý Erzsébet grófnó hitelezői csüdtületének határnapja 1844. évi martius 5dikére tüzetvén ki, tömeg ideigleni gondno-kává Kecse Péter táblabíró, perügyelőül pedig sárai Szabó Antal nevezetvén. Költ Karácsonhó 12kén 1843.

44790. Fehérmegye jelentése szerint va-gyonbukott Tekus Gusztáv nagyphantosi volt haszonbérő hitelezői csüdtületének határnapja 1844dik évi martius 15ö napjára tüzetvén ki, perügyelőül Miskey Ferencz tiszti alügyész, tömeggondnokká pedig Pálmafi Károly tábla-bíró rendeltetett. Költ Karácsonhó 12kén 1843.

971. Baranyamegye törvényszékének fel-írása szerint néhai Simonyi Pál nagy-má-nyoki plebános hitelezői csüdtületének határ-napja 1844dik évi februar 26kára tüzetvén ki, ideigleni tömeggondnokká Hojesy Pál le-veltárnok, perügyelőül pedig Sey Lajos ne-vezetvén. Költ Boldogaszszonyhó 9kén 1844.

1000. Nagybánya v.nak tanácsa Sztrétye Mátyás helybéli fazekasmester ellen csüdtől rendelvén, az illető hitelezők megjelenésére 1844dik évi februar 28dik napját, 's tömeg-gondnoknak Hammerschmidt Ferencz tanács-nokot, perügyelőnek pedig Csüdtör Ferencz alügyészt nevezte. — Költ Boldogaszszonyhó 9kén 1844.

szögű, vagy kisebb átmérőjében 15 hüvely-
ket erő tölgyfa.

45	törzsök mindenik	10 ^o	3'	hosszú.
162	"	10 ^o	0'	"
27	"	6 ^o	3'	"
45	"	7 ^o	4'	"
27	"	6 ^o	5'	"
9	"	5 ^o	0'	"
4	"	5 ^o	0'	"
27	"	4 ^o	2'	"
81	"	4 ^o	0'	"

3) ⁷/₈ hüvelyknyi durván faragott négy-szögű, vagy kisebb átmérőjében 9 hüvelyk-nyi tölgyfából:

360	törzsök mindenik	7 ^o	4'	hosszú.
95	"	6 ^o	0'	"
16	"	5 ^o	0'	"

Határidőnek, mellyre a fen-kitelt fa hely-re szállítandó leszén, a következő 1845 év ma-jus utolsó napja olly föltétel alatt határozatik, hogy azon esetben, ha az illető vállalkozók meg-ez idei tél folytában levágva volt, 's a fen-kijelölt mértékű 's minéműségű fákkal a meg-
kivántató mennyiségig ellátva volnának, az-
zok a bekövetkező tavaszi és nyári holna-pokban azonnal helyre szállíthatatának.

Ugyanazon nap két kötél-hidas átrende-zése a Tiszán boesáttatik áresökkenetés alá, melly 2 nagy kompoknak, az illető tartalék-kö-teleknek megszerzését, a partoknak levágását és alkalmazását illetendi, — melly vállalmány a legjutányosb föltételek mellett ajánlkozónak átengedtetik: az e mellett letendő 5 ptes bánatpénz 100 f. és a biztosíték 200 ptkra határozatván.

A kötelezvényi feltételek, valamint a ki-kiáltási ár, és a kötélrív rajza a kir. építő-fő-igazgatóságnál Budán, és a kir. sóhivatalnál Szolnokon naponkint megtekinthetők.

Azon esetben ha a végigéretti ár a kiki-áltási árt meg nem haladja, további ajánlatok el nem fogadhatának.